

Rapport 2009:5

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2

Fornlämningar i förbifarten

Ny sträckning av RV 50 förbi Vadstena

RAÄ 21, 22, 23, 29, 30, 34 och 53
Vadstena stad och S:t Per socken
Vadstena kommun
Östergötlands län

Emma Karlsson

Fornlämningar i förbifarten

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Syfte och metod	5
Ettapp 1	5
Ettapp 2	5
Arkeologisk bakgrund	5
Områdesbeskrivning och fornlämningsmiljö	5
Kulturmiljöer	10
Resultat och åtgärdsförslag	10
Ettapp 1	10
Ettapp 2	15
Referenser	16
Fyndlista	18
Tekniska uppgifter	19
Bilaga 1. Beskrivning och resultat	20

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

Inför planerad ombyggnation av riksväg 50 vid Vadstena har Östergötlands länsmuseum genomfört en arkeologisk utredning etapp 1 och 2. Uppdragsgivare var Vägverket, Region Sydöst. Undersökningarna genomfördes efter beslut från Länsstyrelsen Östergötland.

Utredningsområdet berörde totalt elva presumtiva fornlämningslägen. Fornlämningar, i form av boplatser och gravar, påträffades på fem av dessa platser. I nära anslutning till utredningskorridoren finns även, sedan tidigare kända, gravar. Östergötlands länsmuseum bedömer att framtida exploatering vid eller i anslutning till dessa fornlämningar bör föregås av arkeologisk förundersökning.

Beslut om fortsatta arkeologiska åtgärder fattas av Länsstyrelsen Östergötland.

Emma Karlsson
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med utredningsområdet markerat. Skala 1:25 000.

Figur 3. Trakten kring Vadstena är en utpräglad fullåkersbygd. Den nya förbifarten ska byggas i åkermark, runt om staden. Utredningsområdet sett från riksväg 50 mot Kvarnbacken i öster. I horisonten kan stadens vattentorn skönjas. Foto Emma Karlsson, ÖLM.

Inledning

Med anledning av planer på att bygga om riksväg 50 vid Vadstena har Östergötlands länsmuseum utfört en arkeologisk utredning etapp 1 och 2. Utredningen genomfördes efter beslut från Länsstyrelsen Östergötland. Uppdragsgivaren var Vägverket, Region Sydöst, vilka även svarade för kostnaderna. Fältarbetet utfördes i augusti-september 2008 av Emma Karlsson, Kjell Svarvar, Rickard Lindberg och Fredrik Samuelsson. I utredningsarbetet etapp 1 deltog även Annika Sandén. Ansvarig för fält- och rapportarbetet var Emma Karlsson.

Den aktuella utredningskorridoren är belägen omedelbart söder, öster och nordost om Vadstena. År 1997 utfördes en omfattande arkeologisk utredning etapp 1 inför planerna att bygga om riksväg 50 mellan Ödeshög och Motala. Stora delar av den

nu aktuella korridoren berördes av denna utredning (Larsson m fl 1997a och b). Sedan dess har dock flera arkeologiska undersökningar genomförts i nära anslutning till utredningsområdet, vilket lett till en ökad kunskap om fornlämningarna i området (Karlsson 2005, 2007a, 2007b, 2008a). Delar av den nu aktuella utredningskorridoren skiljer sig även från den tidigare utredda sträckan. Det gäller främst den södra delen av korridoren, sträckan riksväg 50 – länsväg 944. Den aktuella utredningen inleddes därför med en komplettering av 1997 års utredning. Därefter genomfördes en arkeologisk utredning etapp 2 för hela sträckan. Utredningsområdet totala yta var 100 ha varav 20 ha kom att omfattas av den arkeologiska utredningen etapp 2. I rapporten har korridoren delats upp i tre delområden.

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska utredningen är att ge en bild av de kända forn- och kulturlämningarnas karaktär och belägenhet samt påvisa tidigare ej kända forn- och kulturlämningar inom utredningsområdet. I utredningen ges förslag på vidare antikvariska åtgärder för de platser där fornlämning är belägen inom utredningsområdet.

Resultatet ska ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet samt utgöra underlag för uppdragsgivarens planeringsarbete.

Etapp 1

Syftet med utredningens första etapp var att ge en bild av de kända forn- och kulturlämningarna inom området samt visa på lägen för möjliga forn- och kulturlämningar.

Utredningen genomfördes som en kompletterande fältinventering av de delar av korridoren som ej omfattats av tidigare genomförd arkeologisk utredning (Larsson m fl 1997a och b). Eventuella lämningar som påträffades skulle dokumenteras avseende typ och utbredning genom upprättande av beskrivning i enlighet med Riksantikvarieämbetets praxis samt genom lägesbestämning med GPS-inmätning. Dessutom skulle presumtiva lägen för fornlämningar lokaliseras inom utredningsområdet.

I samband med utredningen gjordes även kompletterande kart- och arkivstudier. Materialet utgjordes av historiska kartor från Lantmäteriet digitala arkiv (Lantmäterimyndigheternas arkiv, Lantmäteristyrelsens arkiv och Rikets allmänna kartverks arkiv) samt handlingar från Östergötlands läns museums topografiska arkiv, Landsarkivet i Vadstena, Institutet för språk och folkminnen (SOFI), Riksantikvarieämbetets digitala fornminnesregister (FMIS) och arkeologiska rapporter.

Etapp 2

Syftet med utredningens andra etapp var att fastställa huruvida de utpekade presumtiva fornlämningarna innehöll lagskyddade lämningar. Utredningen bestod i att ett antal sökschakt öppnades på de utvalda ytor. Schakten och påträffade lämningar mättes in med hjälp av DGPS. Lämningar som påträffades under utredningen har rapporterats till Riksantikvarieämbetets digitala fornminnesregister FMIS.

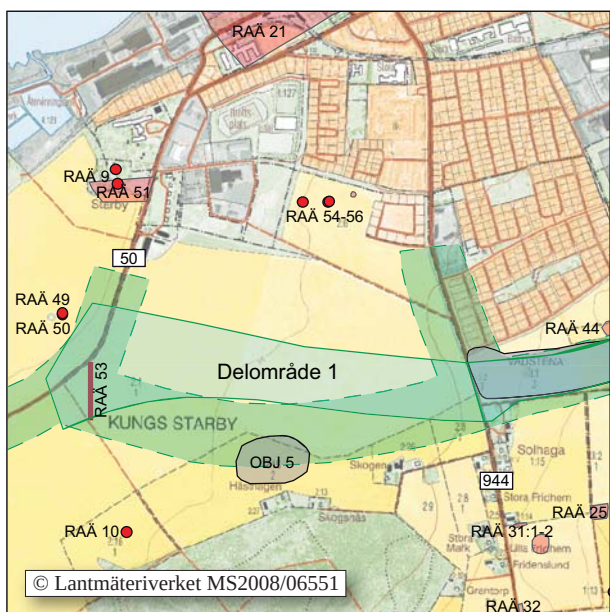
Arkeologisk bakgrund

Områdesbeskrivning och fornlämningsmiljö

Utredningsområdet är beläget söder, öster och nordost om Vadstena (Vadstena stad och S:t Per socken). Avståndet till dagens stadsbebyggelse är 50-800 m. Området består uteslutande av åkermark och topografin är flack med undantag för höjden Kvarnbacken, sydost om Vadstena. Kvarnbackens krön ligger cirka 115 m ö h och är det högsta topografiska läget kring Vadstena. På krönet av höjdryggen ligger idag stadens vattentorn.

Det aktuella utredningsområdet ligger cirka 1,5-2 km utanför den medeltida stadsgränsen. Vadstena fick stadsprivilegier år 1400 och är därmed den yngsta av Östergötlands sex medeltida städer. Vid denna tidpunkt var orten i praktiken redan en stad eftersom en stadsliknande bebyggelse funnits kring det nybildade birgittinerklostret sedan 1370-talet. Vadstenas centrala placering i ett bördigt jordbruksområde gjorde staden till en viktig knutpunkt för handeln under senmedeltiden. Den starka kopplingen till klostret innebär att staden även var ett mäktigt andligt centrum.

Fullåkersbygden söder om Vadstena är ett av Östergötlands tre förhistoriska centralområden. Många av traktens ortnamn talar för att bebyggelseenheter funnits sedan järnåldern. De registrerade fornlämningarna utgörs framförallt av gravfält, gravar och ytfynd i åkermark. Den höga uppodlingsgraden har lett till att många fornlämningar förstörts. Flera praktfynd från gravar har exempelvis tillvaratagits i samband med jordbruksarbete. Bortsett från vägprojektet E 4 kring Väderstad och dubbelspåret mellan Motala och Mjölby, har få större exploateringar – vilka lett till arkeologiska undersökningar – förekommit i området. Kunskapen om bygdens förhistoria är därför relativt dålig.

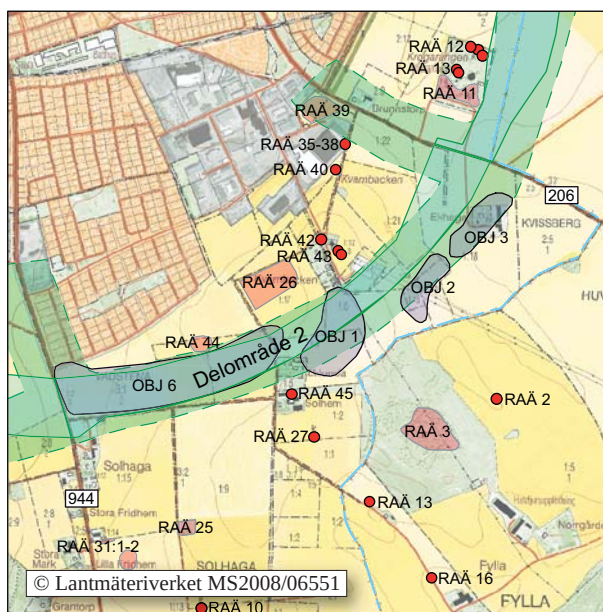
Figur 4. Delområde 1. Skala 1:25 000.

Delområde 1

Delområde 1 sträcker sig mellan riksväg 50 i väster och länsväg 944 i öster. Enligt det historiska kartmaterialet hör området till Starby (D91-13:1) som ligger cirka 350 m norr om utredningsområdet. Byn omnämns i skriftliga källor under 1300-talet första hälft och år 1374 utfärdades tillstånd för byborna att sälja förmödenheter till pilgrimer (SOFI, Fritz 2000:84). Under 1300-talet förvärfvade klostret delar av byn och slutligen ägde klostret hela egendomen. Efter reformationen blev Starby kungsgård och sedemera "Vadstena slotts ladugård" (Ejdestam 1948:495). Under historisk tid bestod Starby av en enda gård. Idag finns endast flygelbyggnader och uthus kvar och gårdstomten är registrerad i fornminnesregistret som RAÄ 51, Vadstena stad. Delar av bytomten har varit föremål för en arkeologisk undersökning i samband med en ombyggnation av riksväg 50. Vid undersökningen framkom bland annat bebyggelse lämningar från 1600- och 1700-talen (Stenvall 2006a).

I det aktuella utredningsområdets västra del finns en registrerad färdväg (RAÄ 53, Vadstena stad), strax väster om korridoren ligger ett möjligt röse och en eventuell stensättning (RAÄ 49, Vadstena stad) och 400 m söderut har en stenya i bergart påträffats (RAÄ 10, S:t Per socken). Eftersom delområdet till stora delar inte omfattades av 1997 års arkeologiska utredning finns inte några utpekade arkeologiska objekt. Drygt 100 m söderut finns dock ett boplatssläge - objekt 5 Vadstena stad (Larsson m fl 1997b).

Norr om utredningsområdet, inom kv Drottningmarken, har en arkeologisk utredning genomförts inför byggnation av villor. Här framkom avfallslager och enstaka grovar och härdar. Lagren har med hjälp

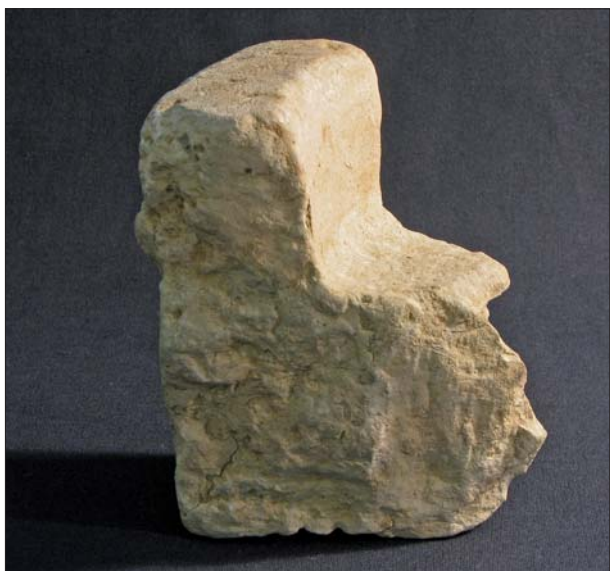
Figur 5. Delområde 2. Skala 1:25 000.

av fynd daterats till historisk tid medan härdarna bedöms kunna vara förhistoriska (RAÄ 54-56, Vadstena stad) (Stenvall 2004, 2006b).

Delområde 2

Delområde 2, som sträcker sig mellan länsväg 944 i sydväst och länsväg 206 i nordost, är utredningsområdets mest fornlämningstäta område. Mellan de två vägarna ligger den tidigare nämnda höjden Kvarnbacken. Under historisk tid hörde marken till Vadstena stadsjor, det vill säga de ägor som hörde till staden. På krönet av höjden låg, enligt Häradsekonomiska kartan, under 1800-talets andra hälft en väderkvarn (RAK J112-44-5). Namnet Kvarnbacken förekommer inte i de skriftliga källorna förrän under tidigt 1900-tal (SOFI). Tidigare hade den norra delen av höjden benämnts "Galgebergsgärdet" och den södra delen för "Norra Wännerstagärdet" samt "Södra Wännerstagärdet". De två senare gårderna har ursprungligen hört till byn Wännerstad som finns omnämnd i flera skriftliga källor från 1400-talet (Karlsson 2008b:25). Efter att byn brann ner år 1567 övergavs platsen och byns ägor donerades till staden. Platsen för den övergivna byn ligger i åkermark, cirka 90 m norr om det aktuella utredningsområdet och är i dag registrerad fornlämning (RAÄ 26, Vadstena stad). På gården Solhem, strax söder om platsen för byn, finns en fyndsamling bestående av bland annat slagg, löpare, malstenar, obrända ben och bearbetade stendetaljer (RAÄ 45, Vadstena stad). Majoriteten av fynden är påträffade i området för den gamla bytomten.

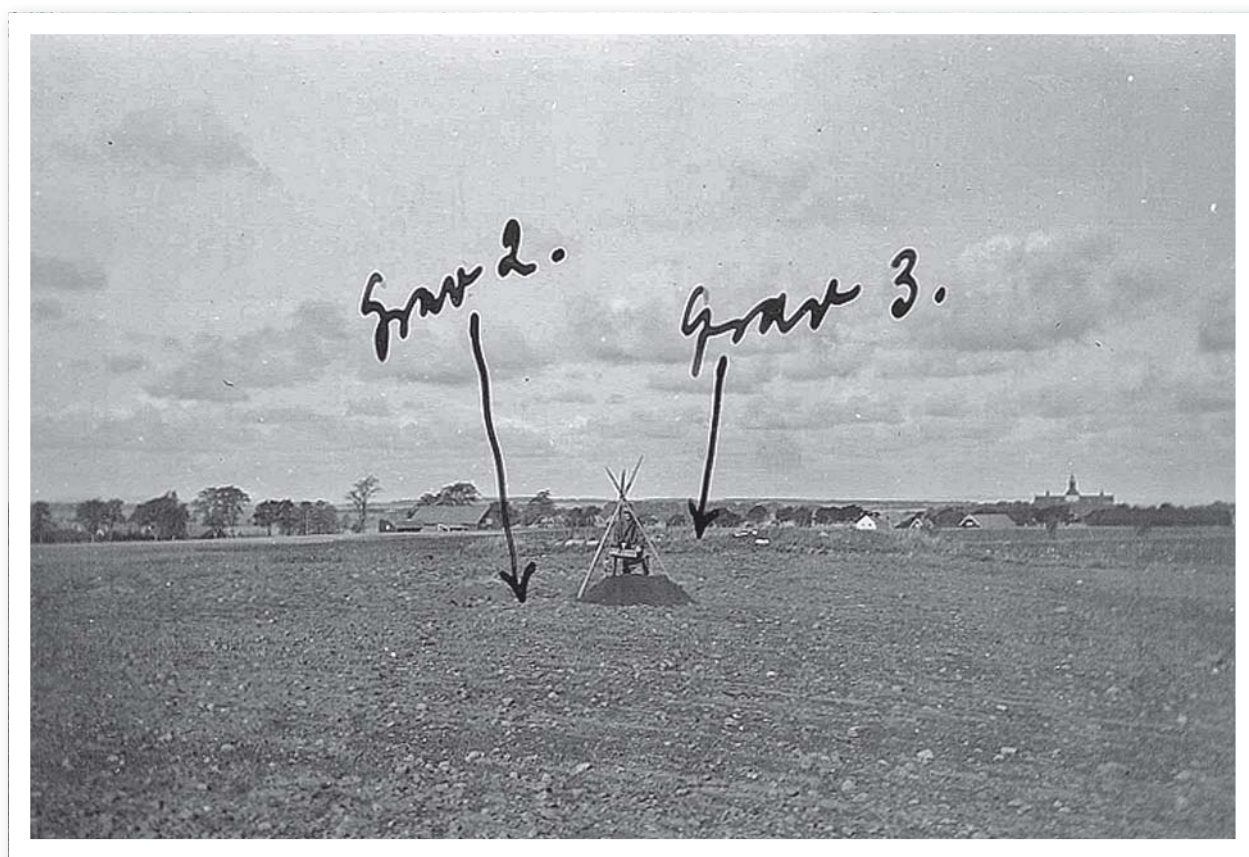
Den aktuella utredningskorridoren berör två presumtiva fornlämningar – objekt 1 och 6 (Vadstena stad) – utpekade i tidigare utförd utredning. Båda objekten

Figur 6. Bearbetad kalksten funnen på platsen för den medeltida byn Vännerstad. Mått: 10x8x8 cm.
Foto Lasse Norr, ÖLM.

är bedömda som boplatsslägen, 4 respektive 10 ha stora. Vid fältinventeringen 1996 påträffades enstaka skär-
viga stenar i den norra delen av objekt 1. Strax norr om
objekt 6 finns en registrerad boplat (RAÄ 44, Vadste-

na stad). I området har sotiga och skärviga stenansam-
lingar funnits enligt muntliga uppgifter lämnade av f d
lantbrukaren. Fornlämningen ligger dock inte inom det
aktuella utredningsområdet (Larsson m fl 1997b).

Figur 7. År 1934 hittade lantbrukare Ivar Storm flera föremål och skelettdelar i en åker söder om Stora Frid-
hem. En mindre arkeologisk undersökning gjordes vilken visade att fynden kom från tre förhistoriska gravar.
Foto ÖLM arkiv.

Figur 8. På Kvarnbacken har flera boplatslämningar från sten- och järnåldern påträffats. Det gynnsamma topografiska läget och närhet till ett gravfält (träddungen t h i bild) tyder på att det legat ett större boplatsskomplex på höjden. Foto Emma Karlsson, ÖLM.

I närområdet finns ett stort antal fornlämningar och möjliga fornlämningar. Söder om Stora Fridhem, 400 m söder om utredningsområdet, finns såväl boplatslämningar som gravar registrerade. År 1934 påträffades här flera förhistoriska gravar i samband med jordbruksarbeten. Gravarna, som delvis kom att undersökas, innehöll såväl obrända som brända skelettdelar samt ett rikt fyndmaterial med svärd, spännbucklor, armringar, spelpjäser, pärlor m m. Fynden talar för att gravarna anlagts under vikingatid (Cnattingius 1934). Idag finns en möjlig stensättning (RAÄ 19, Vadstena stad) registrerad i anslutning till fyndplatsen. År 1961 påträffades ytterligare en, av jordbruksarbeten skadad, grav (RAÄ 10, Vadstena stad). Vid undersökningen framkom brända ben, ett bryne, krukskärvor och järnfragment (Lindahl 1961). Sannolikt har gravarna varit del av ett större gravfält som fungerat som gemensam begravningsplats för befolkningen i området.

Ett par hundra meter nordväst om området för gravarna har en arkeologisk förundersökning genomförts i samband med schaktningsarbeten för elkabel (Lind-

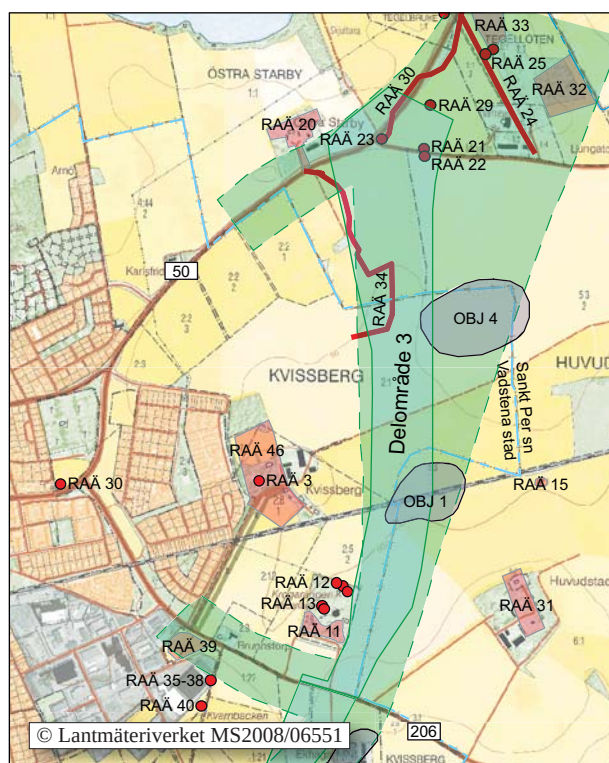
berg 2004). I området fanns boplatslämningar i form av härdar och stolphål (RAÄ 31:1, Vadstena stad). Dessutom påträffades fynd av harts i en intilliggande åker vilka kan härröra från sönderplöjda gravar (RAÄ 31:2, Vadstena).

Vidare finns flera ensamliggande gravar (RAÄ 1, 42 och 43, Vadstena stad), platser för borttagna gravar (RAÄ 2 och 13, S:t Per socken) och ett större gravfält i området (RAÄ 3, S:t Per socken). Gravfältet som ligger mellan gårdarna Solhem och Fylla består av 23 stensättningar. Vid Fylla har även boplatslämningar i form av härdbottnar (RAÄ 16 och 17, S:t Per socken) påträffats vid en arkeologisk utredning (Räf 2004).

På Kvarnbacken har flera arkeologiska undersökningar utförts i samband med en större exploatering. Våren 2004 påbörjade ett företag schaktningsarbeten inom fastigheten Cisternen 6, strax söder om väg 206. Under arbetet uppdagades ett område med skelettdelar vilket visade sig vara lämningar efter en avrättnings- och begravningsplats (RAÄ 35 och 37, Vadstena stad). I området har minst 25 avrättade indi-

Inom fastigheterna Cisternen 3 och 6 har flera boplatslämningar framkommit (RAÄ 39 och 40, Vadstena stad). Lämningarna som daterats till tidig bondestenålder samt slutet av bronsålder-äldre järnålder utgör sannolikt delar av ett större boplatsskomplex. En stor del av boplaten har troligen förstörts i samband med schaktningsarbetet som utfördes i samband med ovan nämnda industribyggnation (Karlsson 2005, 2007a, 2007b).

Delområde 3 sträcker sig mellan länsväg 206 i söder och riksväg 50 i norr. Under historisk tid har ägorna hört till Vadstenas stadsjordar samt gårdarna Huvudstad, Kvissberg och Östra Starby. Samtliga tre gårdar var under medeltiden byar vilka omnämns i skriftliga källor alltsedan 1300-talet (SOFI, Stubeus 2000:51ff). Bytomterna, som ligger mellan 50 och 270 m från vägkorridoren, är registrerade i fornmin-

nesregistret (RAÄ 20 och 31, S:t Per socken samt RAÄ 46, Vadstena stad). I utredningsområdets norra del finns ett område som på 1771 års karta över Östra Starby benämns som "Samfält Löt", det vill säga betesmark som ägdes av flera gårdar (D91-14:1). Enligt en karta, upprättad 1723, ska det inom detta område ha legat en avrättningsplats (05-VAD-5, Jfr D91-6:3). Avrättningsplatsen har tolkats höra till Vadstena stad och har bedömts vara en efterföljare till den tidigare nämnda avrättningsplatsen på Kvarnbacken (Karlsson 2008a:37). Den sista avrättningen på platsen ska, enligt en tidningsartikel från 1940-talet, ha ägt rum i början av 1800-talet (ÖC 14/5 1949, se även ÖC 7/4 1965). Strax söder om avrättningsplatsen (RAÄ 29, S:t Per socken) har ett torp legat, kallat Galgtorpet (RAÄ 22, S:t Per socken).

Utredningsområdet angränsar till flera kända forn-lämningar vilka samtliga ligger inom det område som idag är Folkets park, även kallat Krogarängen. Här finns ett gravfält bestående av 19 runda stensättningar (RAÅ 11, Vadstena stad) samt två gravgrupper om tre runda stensättningar (RAÅ 12, Vadstena stad) respektive två stensättningsliknande lämningar (RAÅ 13, Vadstena stad). År 1948 och 1949 undersöktes sju stensättningar på gravfältet. I dem påträffades brandlager med brända ben, ett fåtal bitar av hartstätning och keramik, ett nötskal samt rostklumpar vilka tolkades som förstörda järnföremål (Lindahl 1949a och b). Utifrån gravtyperna kan gravarna generellt dateras till äldre järnålder. Kol från en av gravarna har med hjälp av ¹⁴C-analys daterats till 820-540 f Kr.

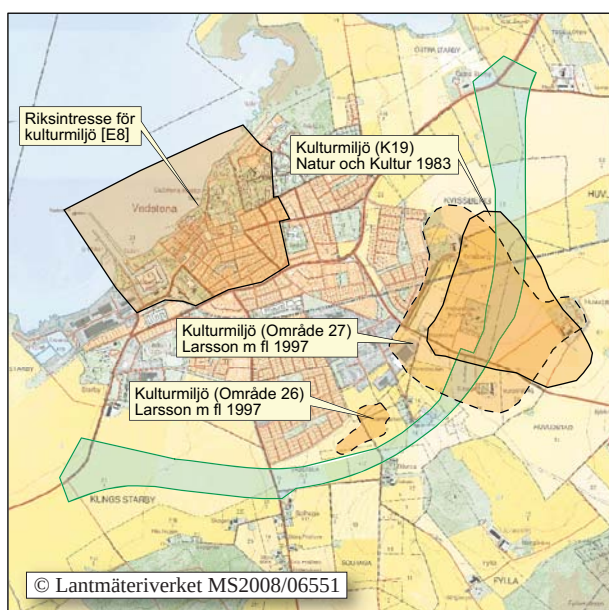
d v s övergången mellan yngre bronsålder och äldre järnålder (Karlsson 2005).

Vid tidigare utförd utredning pekades två presumtiva boplatser ut – objekt 1 (S:t Per socken) och 4 (Vadstena stad). Objekten ligger på flacka förhöjningar i landskapet och är 4 respektive 7 ha stora. De berörs dock inte i sin helhet av den nu aktuella utredningen. Cirka 250 m öster om objekt 1 finns ett registrerat grav- och boplatsoområde (RAÄ 15, S:t Per socken). Lämningarna som påträffades i samband med en arkeologisk provundersökning består av stolphål, härdar, kulturlager, en skelettgrav samt en koncentration av brända ben. Boplatserna har daterats med hjälp av keramik och ¹⁴C-analyser till bronsålder – äldre järnålder och tidigmedeltid (Feldt 1993).

Kulturmiljöer

Kring Vadstena finns flera, sedan tidigare utpekade, särskilt bevarandevärda kulturmiljöer. Vadstena stadsmiljö utgör riksintresse för kulturmiljö [E8] vilket bland annat uttrycks av stadens direkta övergång i obebyggd mark, stadens siluett och anblicken från det omgivande slättlandskapet (Länsstyrelsen Östergötland hemsida 2008-11-24).

Det aktuella utredningsområdet berör även kulturmiljön vid Kvissberg (K19, Vadstena kommun) som pekats ut av länsstyrelsen som särskilt bevarandevärd. Miljön består av öppen slätt, Kvissberg gård och allé samt fornlämningar i ekhagmarker. Vadstena Folkets park ingår även i området. I värdena poängteras också det från landsvägen öppna perspektivet mot Vadstena vilket åskådliggör stadens medeltida ursprung och

Figur 11. I anslutning till utredningsområdet finns flera särskilt bevarandevärda kulturmiljöer.

stadsmiljö (Natur och kultur 1983:551). Sedan kulturmiljön registrerades 1983 har det öppna perspektivet dessvärre till viss del försämrats av framväxande industribyggnation på Kvarnbacken.

Kulturmiljön runt Kvissberg gård pekas även ut i den tidigare utförda arkeologiska utredningen som bevarandevärd (Larsson m fl 1997a:62). I utredningen omfattas dock miljön även av Huvudstad gamla bytomt och ett par topografiskt lämpliga lägen för boplatser. Området benämns som "Område 27" och graderas som klass I, högsta bevarandevärde (Larsson m fl 1997a:62f).

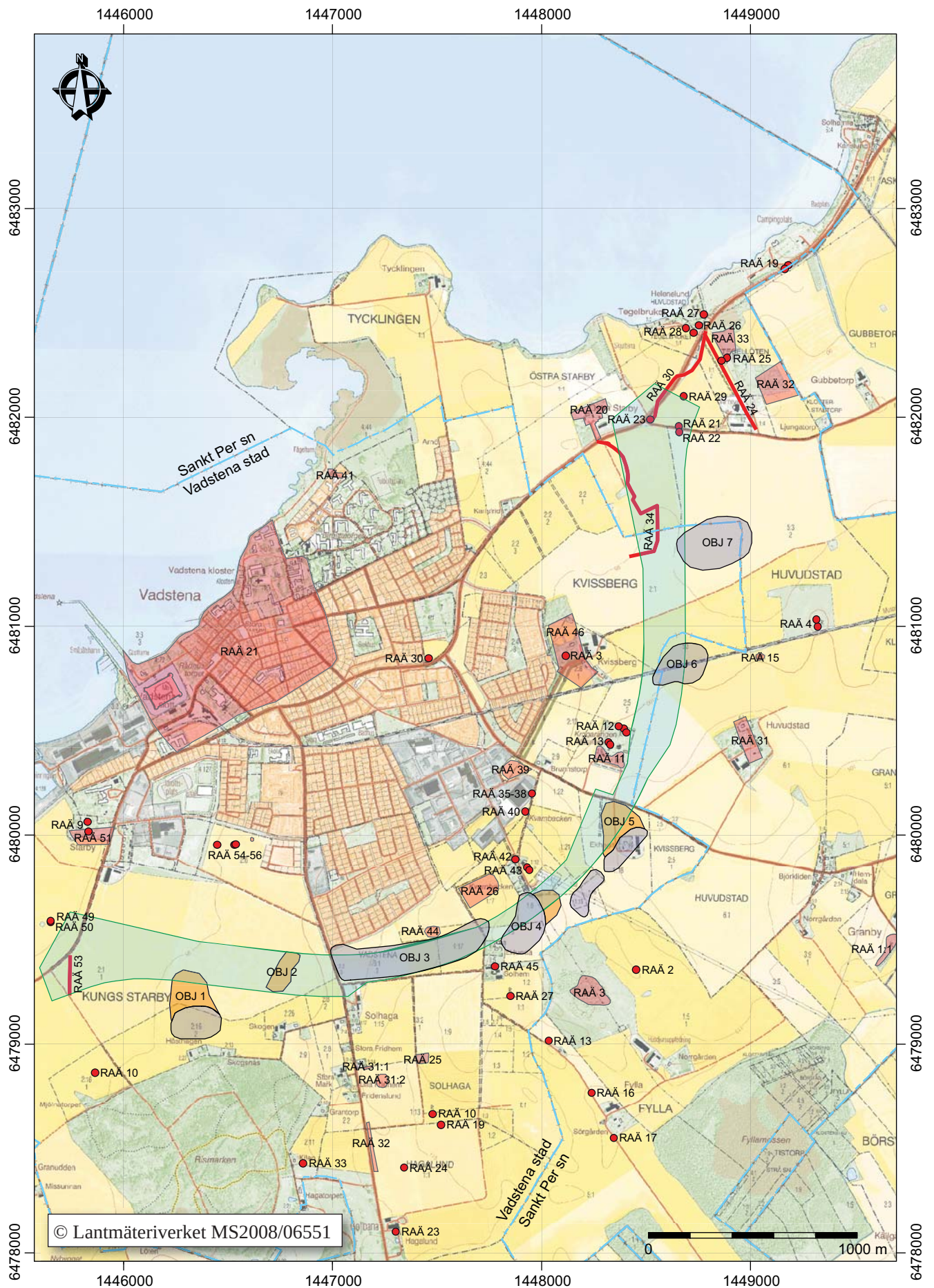
I ovan nämnda utredning påvisas även ett område som ligger i direkt anslutning till nuvarande korridor. Området benämns som "Område 26" och omfattas av platsen för den övergivna byn Vännerstad (RAÄ 26, Vadstena stad) samt en boplat (RAÄ 44, Vadstena stad). Miljön graderas i utredningen till klass III, högt bevarandevärde (Larsson m fl 1997a:62f).

Resultat och åtgärdsförslag

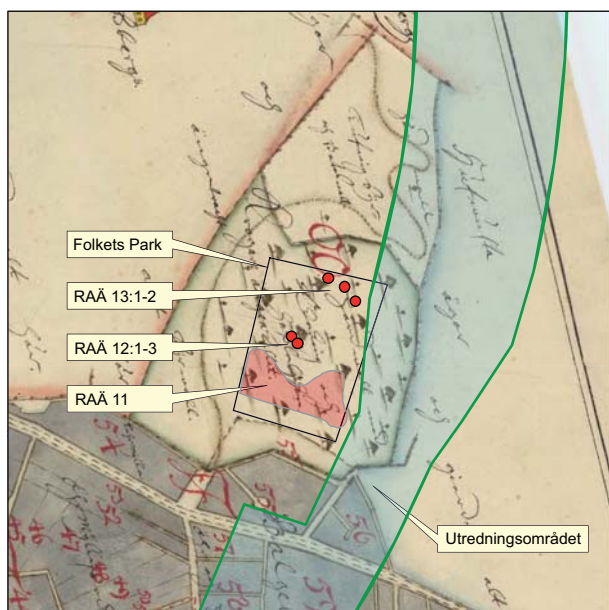
Ettap 1

Den aktuella utredningskorridoren berör fyra möjliga fornlämningar i 1997 års utredning: objekt 1 och 6 (Vadstena stad) samt objekt 4 och 6 (S:t Per socken). Vid 2008 års kompletterande fältinventering har ytterligare tre objekt kunnat pekats ut varav två är utökningar av 1997 års objekt. Sammantaget berörs således sju presumtiva fornlämningar, samtliga boplatslägen. För att förenkla i kommande beskrivningar har objekten från de två utredningarna, 1997 och 2008, tilldelats nya identiteter: Objekt 1-7 (se tabell 2). Samtliga objekt krävde arkeologisk utredning ettap 2.

Inom utredningsområdet finns även en torplämning (RAÄ 22, S:t Per socken), en milstolpe (RAÄ 21, S:t Per socken), en bro (RAÄ 52, Vadstena stad), tre färdvägar (RAÄ 53, Vadstena stad samt RAÄ 30 och 34, S:t Per socken) och en avrättningsplats (RAÄ 29, S:t Per socken). Samtliga nämnda lokaler utgörs av lämningar med antikvarisk status uppgift om och är alltså endast kända utifrån historiskt kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa. I tidigare utförd utredning (Larsson m fl 1997a och b) bedömdes platsen för milstolpen inte kräva någon vidare arkeologisk åtgärd. Läget för bron samt en av färdvägarna ligger i mycket nära anslutning till nuvarande riksväg 50. Östergötlands länsmuseum bedömer att eventuella spår efter dem är förstörda och föreslår därför att inga vidare arkeologiska åtgärder behövs. Övriga lämningar, d v s torplämningen, två av färdvägarna samt avrättningsplatsen krävde arkeologisk utredning ettap 2 (se tabell 1).

Figur 12. Utredningsområdet berör sju möjliga boplatsslägen (objekt). Gulmarkerade områden avser utökningar av objekt utpekade vid 1997 års utredning. Skala: 1: 25 000.

Figur 13. 1705 års karta över Vadstena stadsjorðar. Av kartan framgår att området som idag är Folkets park då bestod av en större ängs- och hagmark.

I Folkets park, som ligger i direkt anslutning till utredningsområdet, finns ett gravfält (RAÅ 11, Vadstena stad) och en gravgrupp om tre stensättningar (RAÅ 12:1-3, Vadstena stad). Dessa lämningar har antikvarisk status fast fornlämning och är skyddade enligt Kulturminneslagen (KML). Gravfältets begränsning avser idag ovan mark synliga gravar. På gravfält finns vanligtvis, förutom synliga gravar, även ett stort antal gravar utan markering ovan mark. Enligt historiska kartor har området tidigare brukats som ängs- och hagmark. Vidare visar kartorna att dessa ängs- och hagmarker varit betydligt större än dagens Folkets park (J112-44-5, D121-1:3, jfr D91-6:1, D91-6:3, D91-11:1). Det kan innebära att gravfältet ursprungligen varit större men att det minskat när ängs- och hagmark blivit åker. I samband med detta kan gravmarkeringar ha blivit såväl bortplockade som överodlade. Med andra ord är gravfältets och gravgruppens begränsning osäker och Östergötlands länsmuseum anser därför att en framtida exploatering i anslutning till dessa fornlämningar bör föregås av en arkeologisk förundersökning.

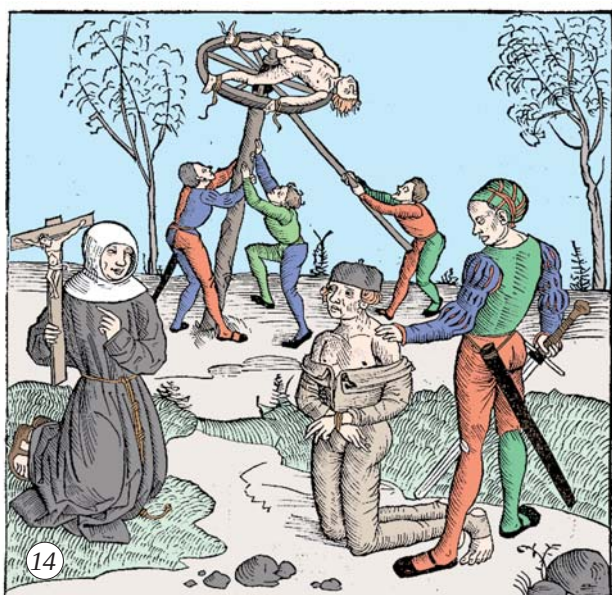
I samband med utredningen har även ovan nämnda avrättningsplats (RAÅ 29, S:t Per socken) studerats i historiska källor. Området där den legat ligger norr om Vadstena, på en plats där de gamla vägarna till Motala och Borensberg mötts. Inte långt därifrån går sockengränsen mellan S:t Per socken och Hagebyhöga socken. När en arealavmätning upprättas år 1694 tycks det inte finnas någon galgplats i området (05-STP-5). Knappt trettio år senare, år 1723, upprät-

tas nästa karta över området. På denna karta är platsen markerad med en galgsymbol och benämns som "Galgeplatz" (05-VAD-5, jfr D91-6:3). I slutet av 1700-talet upprättas flera kartor i samband med stor-skiftena. Nu markeras platsen med en symbol vilken sannolikt avser konstruktionen "stegel och hjul" (05-STP-20, se även D91-4:3, D91-4:2). År 1819 avmäts området åter, denna gång inför ägoutbyten och laga skifte. På denna karta finns inget som tyder på att platsen brukas som avrättningsplats (05-STP-28).

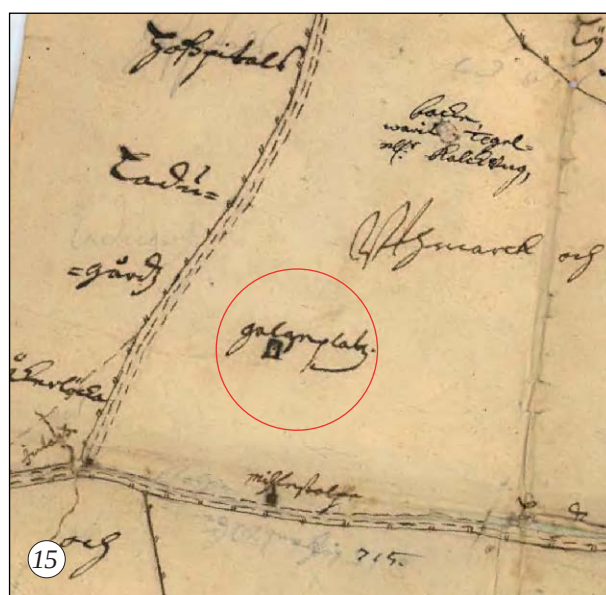
Ett av syftena med kart- och arkivstudien var att försöka fastställa var de avrättade har begravts. Avrättade personer fick fram till 1864 inte gravläggas i vigd jord på kyrkogården. De begravdes istället ofta på eller i nära anslutning till avrättningsplatsen. Dessa platser var omgivna av vidskepliga föreställningar och människor undvek därför att vistas vid dem. I det historiska kartmaterialet kan därför dessa platser utmärka sig i form av ytor som på något sätt avviker från omkringliggande marker. På de studerade kartorna finns inga tydliga angivelser om var de avrättade begravts. På 1819 års karta finns dock en yta, 70 m sydväst om galgplatsen, vilken tycks utgöra ett impediment i åkermarken. Ytan är cirka 15x10 m stor och bedöms vara ett möjligt läge för gravar. På en av kartorna finns även tre runda cirklar, cirka 80 m öster om avrättningsplatsen, vilka sannolikt anger impediment i åkermark. Platsen omfattas emellertid inte av det aktuella utredningsområdet.

Vidare har flera historiska skrifter studerats för att öka kunskaperna om platsen och om möjligt kunna fastslå var de avrättade begravts. De undersökta källorna består bland annat av död- och begravningslängder för Vadstena stad och S:t Per socken, Vadstenas stadsräkenskaper och protokoll från Dals och Aska häradsrätter (se Referenser). Vid genomgången påträffades inte några uppgifter om avrättningsplatsen eller om personer som avrättats vid den. Det skriftliga materialet är dock mycket omfattande och alla potentiella källor har inte kunnat undersökas inom ramen för den aktuella utredningen. Det finns därför goda skäl att forska vidare i det skriftliga materialet. En källa med stor potential är exempelvis domboksmaterial från Vadstena rådsturätt.

Kartstudierna har även inneburit att positionen för avrättningsplatsen kan flyttas 25 m söder om tidigare avgiven position (05-VAD-5). Skillnaden beror sannolikt på att den aktuella kartstudien genomförts med hjälp av digital teknik, något som var ovanligt vid tiden för den föregående utredningen. Positionen ska dock inte ses som en exakt lägesangivelse då historiska kartor sällan anger dessa platser med en exakt punkt. Istället markeras läget av en schablonmässigt utsatt symbol, i detta fall en galge.

Figur 14. Anordningen "stegel och hjul" bestod av ett hjul som fästs i horisontellt läge på en stolpe. Efter avrättningen placerades kroppen på hjulet varefter konstruktionen restes. Syftet var att den steglade kroppen skulle avskräcka andra från att begå liknande brott.

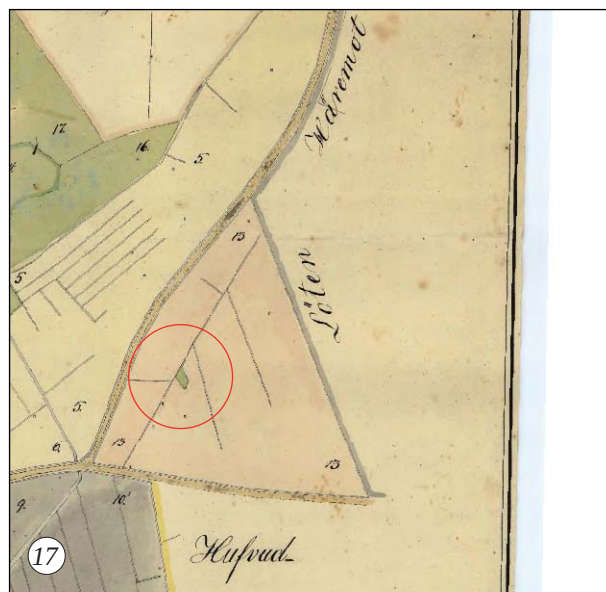
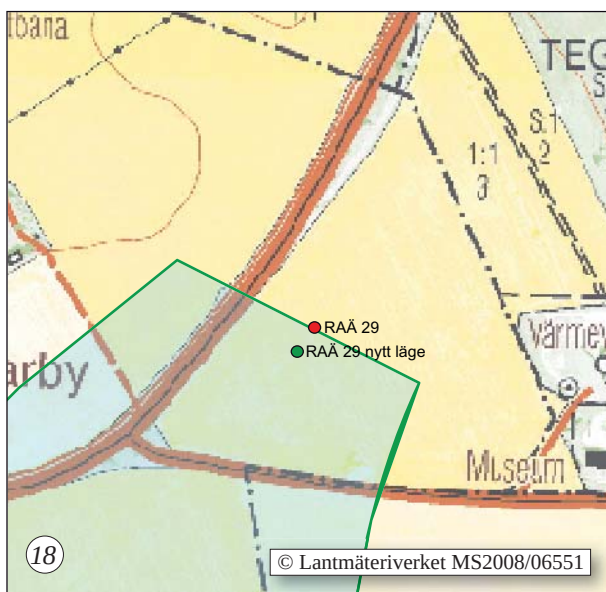
Figur 15. På 1723 års karta är avrättningsplatsen markerad med en galge, invid den står det "Galgeplatz" (markerad).

Figur 16. I slutet av 1700-talet är platsen markerad med en symbol (markerad) som sannolikt avser konstruktionen "stegel och hjul". Söder om vägen ligger ett torp, kallat Galgtorpet.

Figur 17. Av 1819 års karta framgår att området brukas som åker. I åkermarken finns dock en yta (markerad) som tycks utgöra ett impediment. Platsen har bedömts som ett möjligt läge för gravar.

Fig 18. Kartstudierna har inneburit att positionen för avrättningsplats RAÅ 29 (S:t Per sn) har justerats.

RAÄ-nr	Socken	Lämningsstyp	Antikvarisk status	Åtgärdsförslag efter etapp 1
11	Vadstena	Gravfält	Fast fornlämning	Arkeologisk förundersökning
12:1-3	Vadstena	Stensättning	Fast fornlämning	Arkeologisk förundersökning
53	Vadstena	Färdväg	Uppgift om	Arkeologisk utredning etapp 2
21	S:t Per	Vägmärke	Uppgift om	Ingen åtgärd
22	S:t Per	Lägenhetsbebyggelse/torp	Uppgift om	Arkeologisk utredning etapp 2
23	S:t Per	Bro	Uppgift om	Ingen åtgärd
29	S:t Per	Avrättningsplats	Uppgift om	Arkeologisk utredning etapp 2
30	S:t Per	Färdväg	Uppgift om	Ingen åtgärd
34	S:t Per	Färdväg	Uppgift om	Arkeologisk utredning etapp 2

Tabell 1. Utredningsområdet berörde nio sedan tidigare registrerade lämningar. Åtgärdsförslag efter utredning etapp 1.

Benämning 2008	Socken	Benämning Larsson m fl 1997	Kommentar	Åtgärdsförslag efter etapp 1
Objekt 1	Vadstena	-	Boplatsläge	Arkeologisk utredning etapp 2
Objekt 2	Vadstena	-	Boplatsläge	Arkeologisk utredning etapp 2
Objekt 3	Vadstena	Vadstena Objekt 6	Boplatsläge	Arkeologisk utredning etapp 2
Objekt 4	Vadstena	Vadstena Objekt 1	Boplatsläge	Arkeologisk utredning etapp 2
Objekt 5	Vadstena	-	Boplatsläge	Arkeologisk utredning etapp 2
Objekt 6	S:t Per	S:t Per Objekt 1	Boplatsläge	Arkeologisk utredning etapp 2
Objekt 7	Vadstena	Vadstena Objekt 4	Boplatsläge	Arkeologisk utredning etapp 2

Tabell 2. Inom utredningsområdet fanns sju möjliga boplatslägen. Åtgärdsförslag efter utredning etapp 1.

Etapp 2

Utredningens andra etapp innebar att totalt elva presumtiva fornlämningslägen undersöktes. Fornlämningar påträffades vid fem platser (objekt 1, 3, 4 och 6 samt RAÄ 29, S:t Per socken) och bestod av boplatslämningar och gravar. Inför framtida exploatering bör dessa lämningar vara föremål för arkeologiska förundersökningar. (I tabell 3 sammanfattas utredningens resultat och åtgärdsförslag. För mer utförliga beskrivningar hänvisas till bilaga 1.)

Inom objekt 3 framkom lämningar inom två åtskilda områden, ett område i öster och ett i väster. I det östra området fanns främst boplatslämningar och i det västra framkom huvudsakligen gravar. Då det sistnämnda området ligger i nära anslutning till en registrerad boplat (RAÄ 44, Vadstena stad) förs lämningarna till denna registerenhet. De påträffade gravarna bestod av tre stensättningar och vid en av dem hittades brända ben och fragmentarisk bevarad keramik. Även inom objekt 6 framkom en möjlig stensatt grav. Utmärkande för lämningarna inom det sistnämnda objektet var annars ett antal större härdar.

Vid objekt 4, på krönet av Kvarnbacken, framkom ett par större härdar, stolphål och ett kulturlager. I direkt anslutning till kulturlagret fanns även ett område med mycket sten. Huruvida stenansamlingen är naturlig eller inte kunde inte fastställas vid utredningen.

I området för avrättningsplatsen (RAÄ 29, S:t Per socken) påträffades härdar och mörkfärgningar, vilka har tolkats som möjliga stolphål och gropar. Lämningarna har, med viss reservation, bedömts som boplatslämningar då de även kan vara spår efter konstruktioner vid avrättningsplatsen. Flera mörkfärgningar hade exempelvis humusblandad jordfyllning, vilket är karaktäristiskt för sentida anläggningar. I schakten framkom dock inte några spår efter gravar. Ytan för det "impediment" som pekats ut i kartstudien visade sig sammanfalla med en topografisk svacka. Vid utredningstillfället var hela området vattensjukt och i svackan stod stora mängder vatten, vilket innebar att sökschakt inte kunde öppnas. Sannolikt har området markerats som obrukad på den historiska kartan då ytan ofta svämmat över. Det behöver dock inte utesluta att det finns gravar inom området då avrättade personer ofta begravdes i våtmarker (Se Karlsson 2008b:42).

Vid platserna för torpet (RAÄ 22, Vadstena stad), de två färdvägarna (RAÄ 53, Vadstena stad och RAÄ 34, S:t Per socken) samt vid tre möjliga boplatslägen (Objekt 2, 5 och 7, Vadstena stad) framkom inget av arkeologiskt intresse. Inga vidare åtgärder föreslås för dessa platser.

Plats	Socken	Lämningstyp	Åtgärdsförslag efter etapp 2
RAÄ 11	Vadstena	Gravfält	Arkeologisk förundersökning
RAÄ 12:1-3	Vadstena	Stensättning	Arkeologisk förundersökning
RAÄ 53	Vadstena	Färdväg	Ingen åtgärd
RAÄ 29	S:t Per	Avrättningsplats	Arkeologisk förundersökning
Invid RAÄ 29	S:t Per	Boplats (?)	Arkeologisk förundersökning ÖLM 5
RAÄ 22	S:t Per	Lägenhetsbebyggelse/torp	Ingen åtgärd
RAÄ 34	S:t Per	Färdväg	Ingen åtgärd
Objekt 1	Vadstena	Boplats	Arkeologisk förundersökning ÖLM 1
Objekt 2	Vadstena	-	Ingen åtgärd
Objekt 3	Vadstena	Boplats och gravar	Arkeologisk förundersökning ÖLM 2 och RAÄ 44 (Vadstena)
Objekt 4	Vadstena	Boplats	Arkeologisk förundersökning ÖLM 3
Objekt 5	Vadstena	-	Ingen åtgärd
Objekt 6	S:t Per	Boplats	Arkeologisk förundersökning ÖLM 4
Objekt 7	Vadstena	-	Ingen åtgärd

Tabell 3. Resultat och åtgärdsförslag efter utredning etapp 2.

Figur 19. Utredningsarbetet innebär att sökschakt öppnades upp inom de möjliga boplatslägena. Objekt 3 mot väster. Till vänster syns gården Solhaga. Foto Emma Karlsson, ÖLM.

Referenser

Tryckta källor

Ejdestam J. (red). 1948. *Sveriges bebyggelse*. Östergötlands län. Del V.

Fritz B. 2000. Klostret byggs och staden växer fram. I: *600 år i Vadstena. Vadstena stads historia från äldsta tider till år 2000*. Red. Göran Söderström.

Karlsson E. 2005. *Kv Cisternen 3. Boplatslämningar på Kvarnbackens industriområde*. Vadstena stad och kommun, Östergötland. Östergötlands länsmuseum. Kulturmiljöavdelningen. Rapport 2005:52.

Karlsson E. 2007a. *Neolitiska spår på Kvarnbacken*. RAÄ 39, 40 m fl. Cisternen 6, Vadstena stad och kommun, Östergötland. Östergötlands länsmuseum. Kulturmiljöavdelningen. Rapport 2007:21.

Karlsson E. 2007b. *Fyra stolphål och en härd. Elkabel och ny transformatorstation*. RAÄ 40, Cisternen 6, Vadstena stad och kommun, Östergötland. Östergötlands länsmuseum. Kulturmiljöavdelningen. Rapport 2007:20.

Karlsson E. 2008a. *Gravar på Galgebergsgärdet*. Östergötlands länsmuseum. Avdelningen för arkeologi. Rapport 2008:105.

Karlsson E. 2008b. *Glömda gravar på galgbacken. I: Döden som straff*. Red. Titti Fendin. Östergötlands länsmuseum.

Larsson L Z m fl. 1997a. *Del 1. Riksväg 50. Arkeologisk utredning, etapp 1. Jönköping – Örebro, delen Ödeshög – Motala*. Riksantikvarieämbetet, avdelningen för arkeologiska undersökningar. Rapport UV Linköping 1997:3.

Larsson L Z m fl. 1997b. *Del 2. Riksväg 50. Arkeologisk utredning, etapp 1. Jönköping – Örebro, delen Ödeshög – Motala*. Riksantikvarieämbetet, avdelningen för arkeologiska undersökningar. Rapport UV Linköping 1997:3.

Lindberg M. 2004. *En ledning till järnåldern*. Kungs-Starby 2:11, Hagalund 1:1, Fridenslund 1:13, Solhaga 1:15. Vadstena stad och kommun, Östergötland. Arkeologisk förundersökning. Östergötlands länsmuseum. Kulturmiljöavdelningen. Rapport 2004:60.

Räf E. 2004. *Arkeologi i blåsväder*. Östergötlands länsmuseum. Kulturmiljöavdelningen. Rapport 2004:21.

Stenvall J. 2006a. *Medeltid 1600-1700-tal i Starby*. Inför ombyggnation av riksväg 50 vid Kungs-Starby, Vadstena stad och kommun, Östergötland. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Rapport UV Öst 2006:33.

Stibeus M. 2000. *Vadstena före staden. I: 600 år i Vadstena. Vadstena stads historia från äldsta tider till år 2000*. Red. Göran Söderström.

Natur kulturmiljöer i Östergötland. 1983. Naturvårdsplan och kulturminnesprogram. Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Otryckta källor

Cnatingius B. 1934. Rapport till Riksantikvarien angående undersökta järnåldersgravar vid Fridhem, S:t Per socken. 6/10 1934. Arkivhandling. Östergötlands länsmuseum topografiska arkiv.

Feldt A-C. 1993. *Huvudstad 6:1. S:t Pers socken, Östergötland*. Arkeologisk provundersökning. Rapport dnr 600/88. Östergötlands länsmuseum.

Lindahl A. 1949a. Rapport om undersökning av fornlämning i Krogarängen (Folkets park), Vadstena, Ög. 7/6 1949. Arkivhandling Östergötlands länsmuseum.

Lindahl A. 1949b. Rapport om undersökning av fornlämning i Krogarängen (Folkets park), Vadstena, Ög. 11/10 1949. Arkivhandling. Östergötlands länsmuseum topografiska arkiv.

Lindahl A. 1961. Rapport till Riksantikvarien angående besiktning och undersökning av påträffad fornlämning vid Hagalund, S:t Per socken. 7/7 1961. Arkivhandling. Östergötlands länsmuseum topografiska arkiv.

Stenvall J. 2006b. Redovisning av utförd arkeologisk undersökning. Kv Drottningmarken, Vadstena stad och kommun, Östergötland. Lst dnr 431-2021-04.

Stenvall J. 2004. Anmälan av utförd arkeologisk undersökning. Kv Drottningmarken, Vadstena stad och kommun, Östergötland. Lst dnr 431-2021-04.

Tidningsartiklar

Östgöta Correspondenten. 1949. Kloster, slott och sägen. 14/5 1949. Östergötlands länsmuseum topografiska arkiv.

Östgöta Correspondenten. 1965. Vadstena stad skall erhålla donationsjordar från kronan. 7/4 1965. Östergötlands länsmuseum topografiska arkiv.

Lantmäteriet digitala arkiv

Lantmäterimyndigheternas arkiv

05-VAD-5. 1723. (*anm. konceptkarta till LMS D91-6:3?*)

05-STP-5. Arealavmätning. 1694.

05-STP-20. Storskifte. 1785. (*Avmätt 1783 och storskiftad 1784*)

05-STP-28. Ägoutbyte, laga skifte. 1841. (*Avmätt år 1819*)

Lantmäteristyrelsens arkiv

D91-4:2. Granby nr 1-8. Storskifte. 1782.

D91-4:3. Granby nr 1-8. Storskifte. 1782.

D91-6:1. Huvudstad nr 1-4. Ägomätning. 1695.

D91-6:3. Huvudstad nr 1-4. Geometrisk ägomätning. Förättningen verkställd år 1723?

D91-6:4. Huvudstad nr 1-4. Enskifte. 1809.

D91-11:1. Kvissberg nr 1. Ägomätning. 1696.

D91-13:1. Starby nr 1. Ägomätning.

D91-14:1. Starby Östra nr 1. Skattnöjningsberedning. 1771.

D121-1:3. Vadstena. Mätning. 1705.

Rikets allmänna kartverks arkiv

J112-44-5. Häradsekonomiska kartan. Bladnamn Orlunda.

Landsarkivet i Vadstena

Dals häradsrätts arkiv, domböcker AIa:2 1656-1666

Aska häradsrätts arkiv AIb:1 1695, AIb:2 1794-1822

Vadstena rådhusrätts- och magistrats arkiv AIa:5 1650-1677, AIa:83, 85, 86, 87 1809-1813, AIb:1 1651 (urtima ting).

Vadstena kyrkoarkiv, Död- och begravningslängd CI:1 1651-1688, CI:2 1689-1727, CI:3 1728-1779. Före 1751 inga separata död – och begravningslängder för S:t Per (se Vadstena för äldre tid).

Vadstena kyrkoarkiv, Husförhörlängd AI:2 (S:t Per socken). Från år 1748-1749, 1751-1753, 1755-1756

Länsstyrelsen i Östergötlands län. Landskontorets arkiv D XVI:1 1641-1728

Vadstenas rådhusrätt- och magistratsarkiv (stadsräkenskaperna) HI:1 1606-1679

Hemsidor

Institutet för språk och folkminnen (SOFI).
<http://www.sofi.se>

Riksantikvarieämbetets digitala fornminnesregister.
<http://www.fmis.raa.se>

Länsstyrelsen Östergötland.
<http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland>

Fyndlista

Fynd	Antal	Anlnr	Ruta	Föremål	Material	Längd	Bredd	Höjd	Vikt	Anmärkning
C4431:01	1	Objekt 3, V delen	Schakt 274	Uppfriskningssten	Sten	103	94	83	993	
C4431:02	1	Objekt 6	A562	Kärl	A-gods	20	15	8	2	
C4431:03	2	Objekt 3, Ö delen	Lösfynd i åker	Avslag	Kvarts				9	Minsta: 22x12x8 mm, största: 34x20x9 mm.
C4431:04	1	Objekt 3	A234	Löpare	Sten	64	63	57	331	Kraftigt vittrad. "Minilöpare". Tung bergart.
C4431:05	1	Objekt 3	Grav 1	Oidentifierat	Sten	48	47	40	75	Ena kanten väl slipad.
C4431:06	1	Objekt 3	A245	Hartstätning	Harts	20	14	9	1,4	En sida har tydliga fiberavtryck.
C4431:07	1	Objekt 4	Schakt 525	Avslag	Kvarts	28	19	14	8,4	
C4431:08	1	Objekt 3, Ö delen	Grav 2	Kärl	A-gods				1,6	Mycket små fragment.
C4431:09	1	Objekt 3, Ö delen	Grav 2	Ben	Ben				2,1	
C4431:10	1	Objekt 3, Ö delen	Grav 2	Bränt ben	Ben				0,2	
C4431:11	1	Objekt 1, invid	Lösfynd i åker	Löpare	Sten	52	45	44	142	Vittrad. "Minilöpare".

Tekniska uppgifter

Lokal	Riksväg 50, planerad förbifart Vadstena
Socken	Vadstena stad, S:t Per socken
Kommun	Vadstena
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	Vadstena 53, S:t Per 21, 22, 23, 29, 30 och 34
Ekonomiska kartans blad	084 59 (8E 5j Strå), 084 69 (8E 6j Vadstena)
Koordinater	X6479800, Y1448000
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning etapp 1 och etapp 2
Lst dnr	431-2361-08
Lst handläggare	Carin Claréus
ÖLM dnr	136/08
ÖLM projektnummer	530793
Uppdragsgivare	Vägverket Region sydöst
Kostnadsansvarig	Vägverket Region sydöst
Projektledare	Emma Karlsson
Personal	Kjell Svarvar, Rickard Lindberg, Fredrik Samuelsson, Annika Sandén
Fynd	ÖLMC4431
Foto	Svartvitt, digitalt
Analyser	Nej
Grafik	Emma Karlsson, Lasse Norr
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2009:5 © Östergötlands länsmuseum

Bilaga 1. Beskrivning och resultat

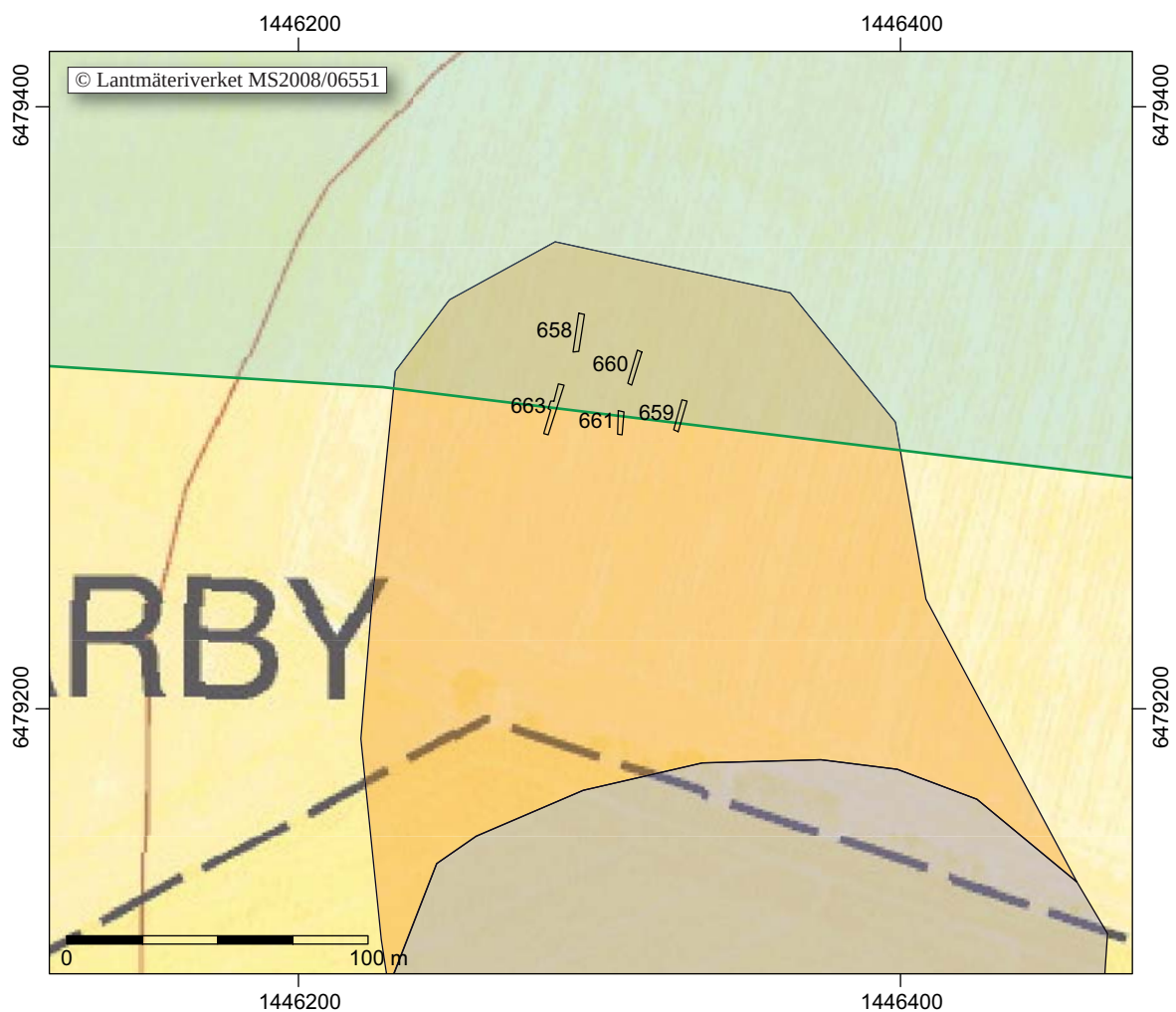
Objekt 1

Beskrivning: Objektet är en utökning av objekt 5 i 1997 års utredning. Ytan är ca 7 000 m² stor och ligger på en svag förhöjning i landskapet. Platsen har bedömts som ett lämpligt boplatsläge.

Resultat: Totalt öppnades 5 sökschakt med en sammanlagd längd på 90 m. Schakten var 1,20 m breda och 0,30 m djupa. I området framkom fyra mörkfärgningar, två av dem bedöms som möjliga stolphål och en tredje anläggning som en härd.

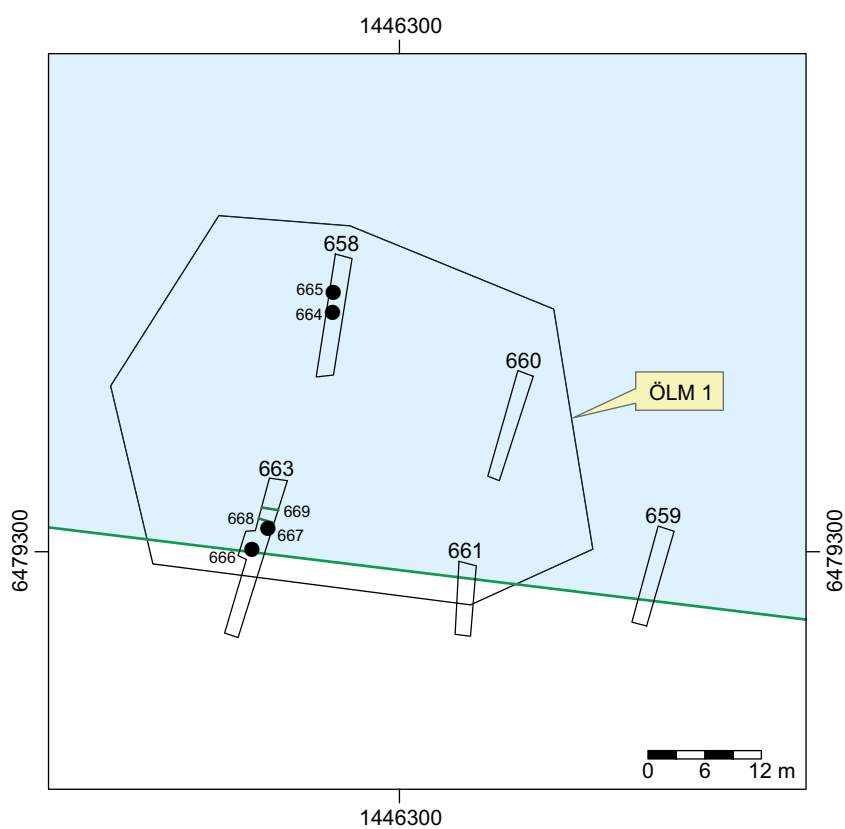
Fynd: Malstenslöpore (F11)

Åtgärdsförslag: Arkeologisk förundersökning (ÖLM 1).

Schaktplan. Skala 1:2 500.

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
658	664	Stolphål?	Oval, 0,30x0,25 m. Gråbrun.
	665	Stolphål?	Oval, 0,16x0,12 m. Gråbrun.
663	666	Härd?	Oval, 1,00x0,80 m. Brungrå. Skärvig 0,05-0,10 m stor sten.
	667	Mörkfärgning	Minst 0,80 m. Gråbrun, enstaka kolstänk.
	668	Dike	
	669	Dike	

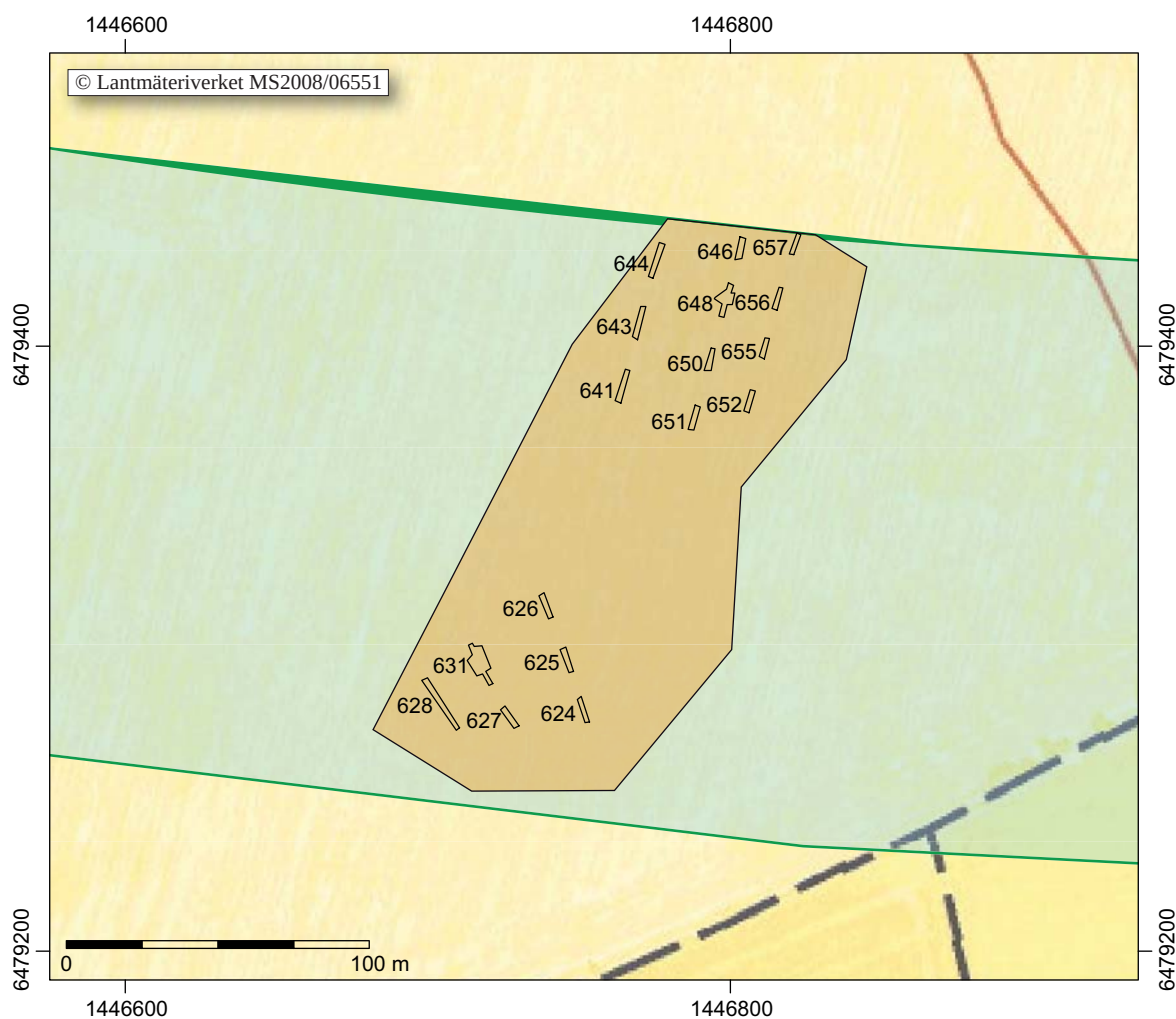
Anläggningsplan. Skala 1:800.

Objekt 2

Beskrivning: Objektet är ca 1,6 ha och utgörs av två flacka förhöjningar. Platsen har bedömts som ett lämpligt boplatssläge.

Resultat: Totalt öppnades 17 sökschakt med en sammanlagd längd på 300 m. Schakten var 1,20 m breda och 0,30 m djupa. I ett schakt, i objektets södra del, framkom nio mörkfärgningar varav tre kom att undersökas. Nedgrävningarna tolkas vara sentida. I objektets norra del påträffades en oregelbunden mörkfärgning samt en rund, ca 2,20 m stor, mörkfärgning med en större mängd sten. Den sistnämnda tolkades som en igenfylld grop eller brunn.

Åtgärdsförslag: Inga vidare arkeologiska insatser.

Schaktplan. Skala 1:2 500.

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
628	629	Dike?	Stråk med större stenar, 0,10-0,30 m stora.
	630	Dike?	Stråk med större stenar, 0,10-0,40 m stora. Partiet mellan A629 och A630 innehöll småsten/grus.
631	632	Recent stolphål/stenlyft	Rund, 0,40 m i diam. Gråbrun sandig lera. Grävd: 0,2 m djup. Rundad botten.
	633	Mörkfärgning	Rund, 0,23 m i diam. Gråbrun siltig lera.
	634	Mörkfärgning	Oval, 0,26x0,34 m. Gråbrun siltig lera.
	635	Mörkfärgning	Rund, 0,26 m i diam. Gråbrun lera, enstaka obrända ben.
	636	Mörkfärgning	Rund, 0,34 m. Gråbrun siltig lera, en 0,10 m stor sten.
	637	Mörkfärgning	Oregelbunden, 0,40x0,30 m.
	638	Stenlyft?	Rund, 0,30 m i diam. Grävd: 0,08 m dj. Oregelbunden botten.
	639	Recent stolphål/stenlyft	Oval, 0,37x0,30 m. Gråbrun siltig lera. I ytan: tegel. Grävd: 0,11 m dj. Skålformad botten.
	640	Mörkfärgning	Oval, 0,26x0,17 m.
641	642	Mörkfärgning	Minst 1,10x0,80 m. Brungrå lera.
644	645	Dike	
646	647	Dike	
648	649	Grop?	Rund, 2,20 m i diam. Brungrå sandig lera. 0,10-0,20 m stora stenar. Sentida grop, brunn?
652	653	Dike	
	654	Dike	

Objekt 3 (f d Vadstena Objekt 6)

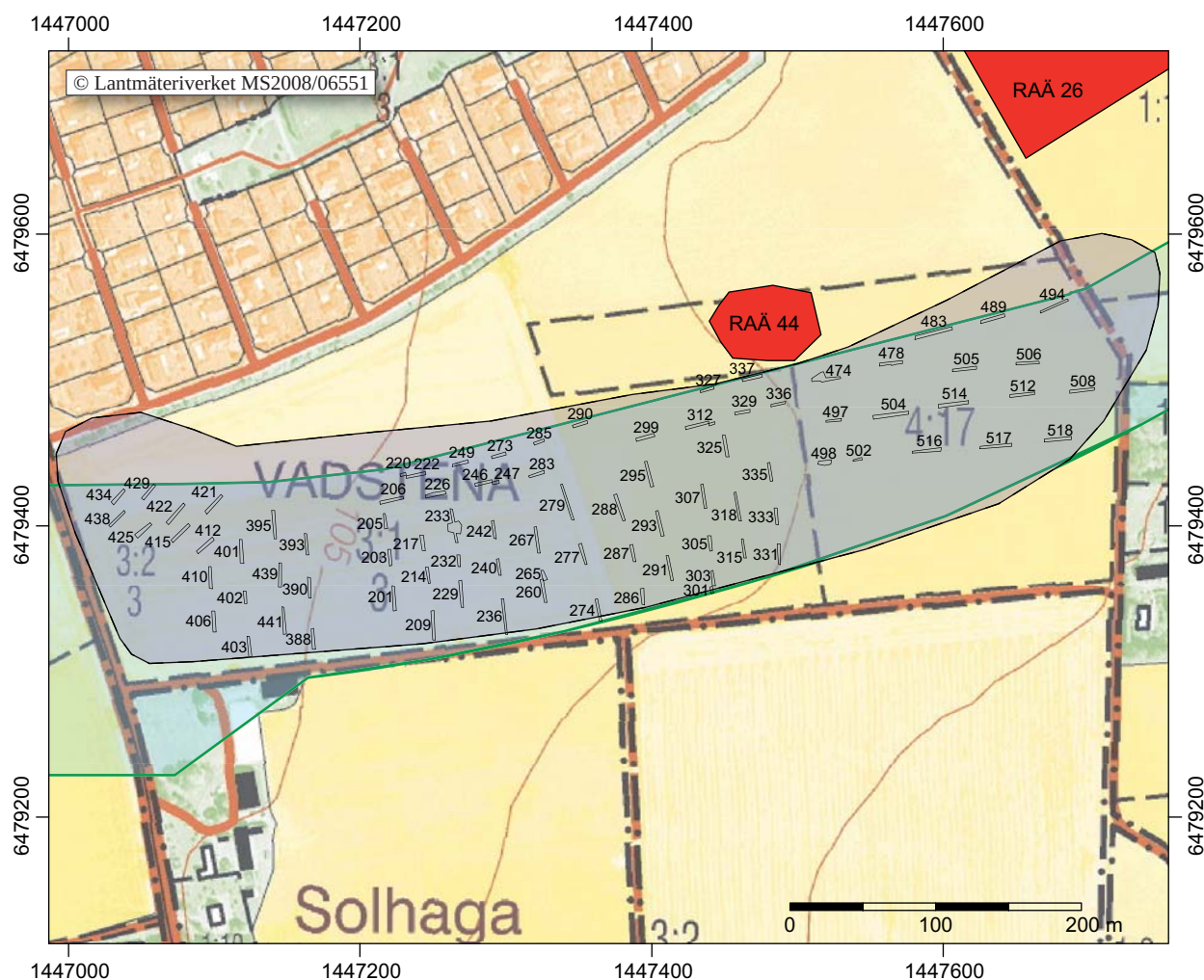
Beskrivning: Objektet är ca 10 ha stort varav 9 ha berörs av den aktuella vägsträckningen. Läget utgörs av en västsluttning vilken planar ut i väster. Strax norr om objektet finns en registrerad boplatz (RAÄ 44, Vadstena stad).

Resultat: Totalt öppnades 83 sökschakt med en sammanlagd längd på 2 100 m. Schakten var 1,20 m breda och 0,25-0,40 m djupa. Inom ytan framkom sammanlagt 95 mörkfärgningar. I den östra delen av objektet påträffades tre stenpackningar vilka bedöms vara stensatta gravar. En av stenpackningarna (grav 1) frilades och rensades. Den var cirka 3,40 x 1,90 m stor och bestod av 0,10-0,25 m stora stenar. Vid den andra stenpackningen (grav 2) hittades brända ben och fragmentariskt bevarad keramik. I ett intilliggande schakt påträffades ytterligare en koncentration med sten, sannolikt en grav (3). Den förstnämnda graven ligger ca 20 m sydost om RAÄ 44 (boplatz). I den västra delen av objektet framkom ett stort antal mörkfärgningar. Området innehöll även många sentida störningar, främst i form av diken. Dessutom påträffades tegel och fajans i ytan på flera mörkfärgningar och flera av anläggningarna kan därför vara sentida. I området finns två ytor vilka bedöms vara mer intensivt utnyttjade (grå). Inom dessa fanns flera förhistoriska lämningar, i form av härdar och stolphål.

Anmärkning: Inmätningen av anläggningar i schakt 412-429 försvårades av att schakten blivit vattenfyllda. I området påträffades bland annat en större härd och en eventuell väggränna. Dessa lämningar kunde inte identifieras vid inmätningstillfället.

Fynd: Uppfriskningsten (F1), brända ben (F10), obrända ben (F9), keramik (F8), hartstätning (F6), kvartsavslag (F7)

Åtgärdsförslag: Arkeologisk förundersökning (ÖLM 2 och RAÄ 44).

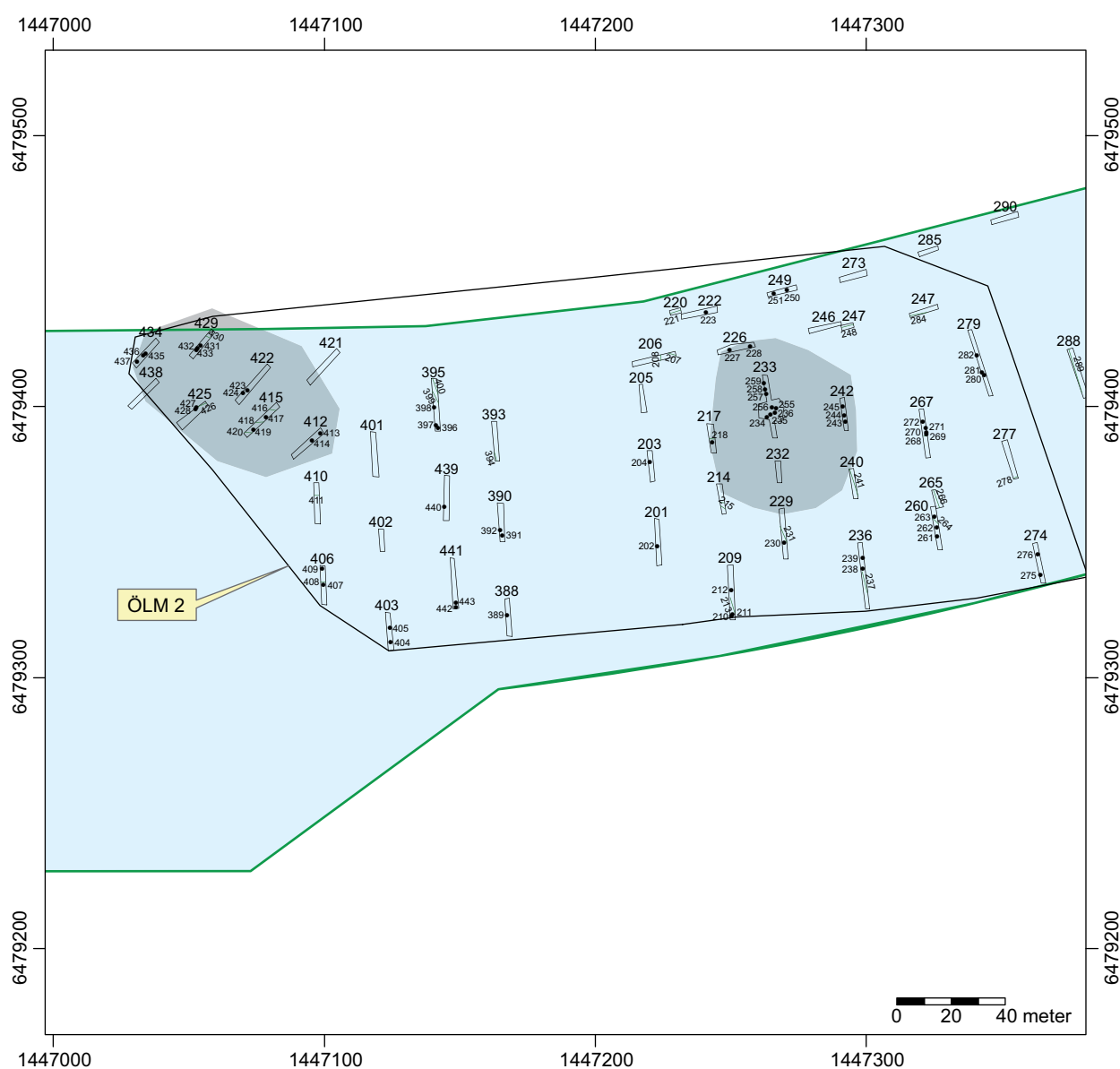

Objekt 3 mot öster. Till höger syns gården Solhem och till vänster stadens vattentorn. Foto Emma Karlsson, ÖLM.

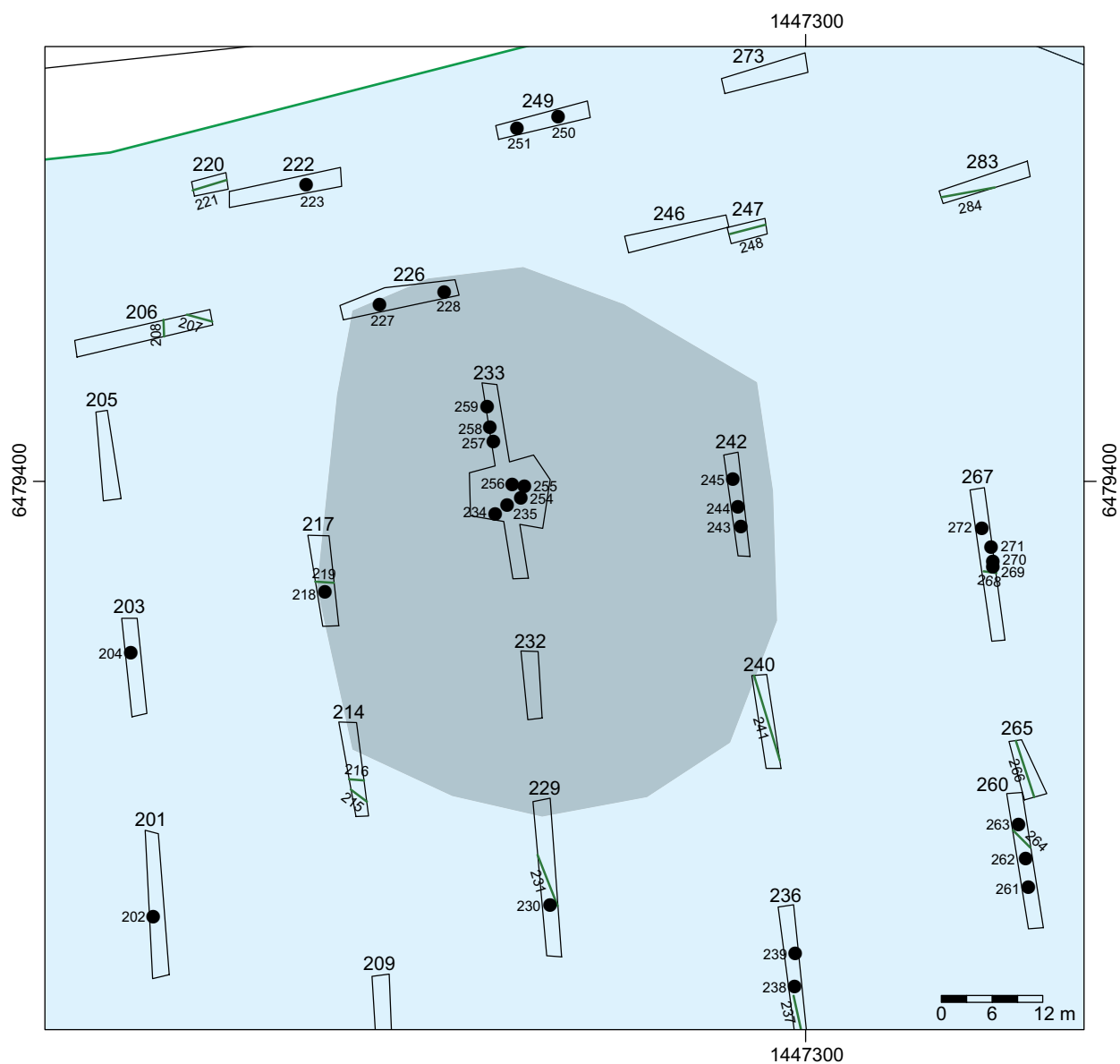
Objekt 3 mot väster. Till vänster syns gården Solhaga. Foto Emma Karlsson, ÖLM.

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
201	202	Mörkfärgning	Rund, 0,40 m i diam. I ytan framkom fajans och obrända ben.
203	204	Mörkfärgning	Rund, 0,30 m i diam.
206	207	Dike	0,50 m brett. Stenfyllt, 0,10-0,25 m stora stenar.
	208	Dike	0,60 m brett.
209	210	Mörkfärgning	Sannolikt oval, 1,00x0,45 m i diam.
	211	Mörkfärgning	Oval, 0,40x0,25 m.
	212	Mörkfärgning	Oval, 0,25x0,30 m.
	213	Dike	0,30 m brett.
214	215	Dike	0,55 m brett.
	216	Dike	0,45 m brett.
217	218	Mörkfärgning	Oval, 0,80x0,50 m.
	219	Dike	0,40 m brett.

Anläggningsplan. Skala 1:2 500.

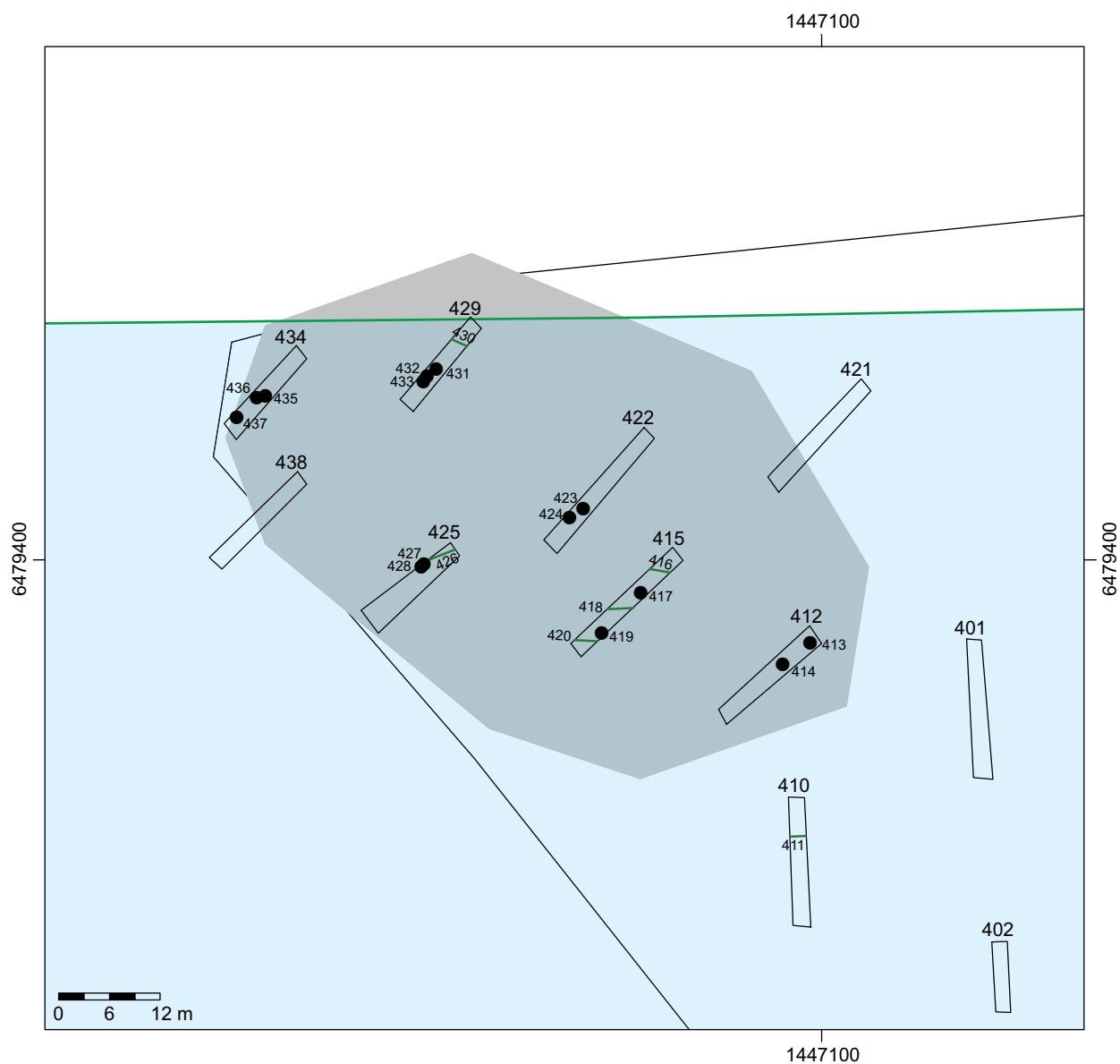
Schakt	Id	Typ	Beskrivning
220	221	Dike	0,60 m brett. 0,05-0,40 m stora stenar.
222	223	Mörkfärgning	Oval, 1,40x0,90 m. Innehöll, kol, sot och 0,10-0,20 m stora stenar.
226	227	Mörkfärgning	Sannolikt rund, 1,70 m i diam.
	228	Mörkfärgning	Oval, 0,45x0,30 m.
229	230	Mörkfärgning	Oval, 0,50x0,35 m.
	231	Dike	0,40 m brett.
233	234	Härd?	Oval, 0,70x0,50 m.
	235	Härd?	Oval, 0,80x0,60 m.
	254	Stolphål?	Rund, 0,60 m i diam.
	255	Stolphål?	Oval, 0,70x0,40 m.
	256	Stolphål?	Oregelbunden, 0,80x0,40 m.
	257	Mörkfärgning	Rund, 0,30 m i diam.

Anläggningsplan. Skala 1:800.

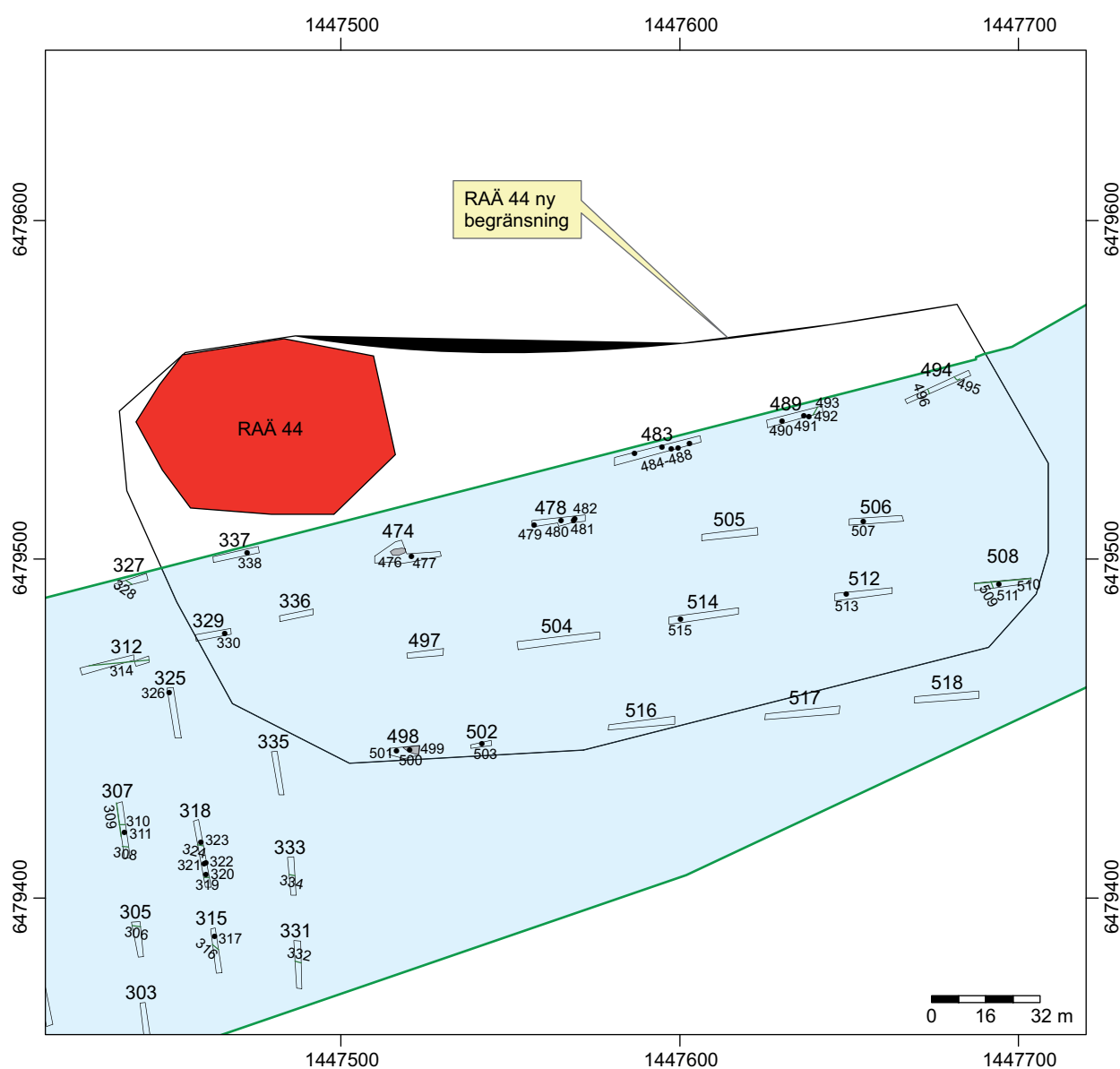
Schakt	Id	Typ	Beskrivning
233	258	Mörkfärgning	Rund, 0,30 m i diam.
	259	Mörkfärgning	Rund, 0,40 m i diam.
236	237	Dike	0,20 m brett.
	238	Mörkfärgning	Sannolikt rund, 2,50 m i diam. A237 (dike) skär anläggningen. Recent?
	239	Mörkfärgning	Oregelbunden, ca 3,00 m stor.
240	241	Dike	0,30 m brett.
242	243	Mörkfärgning	Oval, 0,65x0,45 m i diam.
	244	Mörkfärgning	Rund, 0,25 m i diam.
	245	Mörkfärgning	Rund, 0,30 m i diam.
247	248	Dike	0,40 m brett.
249	250	Mörkfärgning	Oval, 0,45x0,25 m.
	251	Mörkfärgning	Rund, 0,65 m i diam.
260	261	Stolphål	Rund, 0,40 m i diam. Stenskott.
	262	Mörkfärgning	Sannolikt oval, 1,50x0,90 m.
	263	Mörkfärgning	Rund, 0,35 m i diam.
	264	Dike	0,45 m brett.
265	266	Dike	0,30 m brett.
267	268	Ev dike	0,55 m brett.
	269	Mörkfärgning	Sannolikt oval, 0,50x0,60 m.
	270	Mörkfärgning	Rund, 0,20 m i diam.
	271	Mörkfärgning	Oval, 0,55x0,25 m.
	272	Mörkfärgning	Rund, 0,50 m i diam.
274	275	Härd?	Sannolikt oval, 0,55x0,70 m.
	276	Mörkfärgning	Rund, 0,40 m i diam.
277	278	Dike	0,70 m brett.
279	280	Mörkfärgning	Rund, 0,50 m i diam.
	281	Mörkfärgning	Rund, 0,25 m i diam.
	282	Mörkfärgning	Rund, 0,40 m i diam.
283	284	Dike	0,45 m brett.
288	289	Dike	0,40 m brett.
291	292	Mörkfärgning	Rund, 0,90 m i diam.
293	294	Mörkfärgning	Rund, 0,35 m i diam.
295	296	Dike	Minst 0,25 m brett.
	297	Dike	0,40 m brett. 0,10-0,30 m stora stenar.
	298	Dike	0,30 m brett.
	304	Mörkfärgning	Sannolikt oval, minst 1,00x1,20 m.
299	300	Mörkfärgning	Sannolikt oval, minst 3,50x1,00 m.
301	302	Dike	0,40 m brett. 0,10 m stora stenar.
305	306	Dike	0,45 m brett.
307	308	Dike	0,25 m brett.
	309	Dike	Minst 0,25 m brett.
	310	Dike	0,35 m brett. 0,10 m stora stenar.
	311	Mörkfärgning	Oval, 0,40x0,25 m.
312	314	Dike	0,50 m brett. Delvis fylld med 0,10-0,50 m stora stenar.

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
315	316	Dike	0,55 m brett. Delvis fylld med 0,05-0,10 m stora stenar.
	317	Mörkfärgning	Oregelbundet oval, 1,30x0,55 m.
318	319	Dike	0,55 m brett.
	320	Mörkfärgning	Oregelbunden, 1,10x0,80 m.
	321	Mörkfärgning	Rund, 0,65 m i diam.
	322	Mörkfärgning	Rund, 0,25 m i diam.
	323	Mörkfärgning	Oregelbunden, minst 3,50x1,10 m. Skärs av A 324 (dike).
	324	Dike	0,75 m brett.
325	326	Mörkfärgning	Sannolikt oval, minst 0,85x0,90 m.
327	328	Dike	0,40 m brett.
329	330	Mörkfärgning	Sannolikt oval, minst 0,85x1,05 m.
331	332	Dike	0,30 m brett.

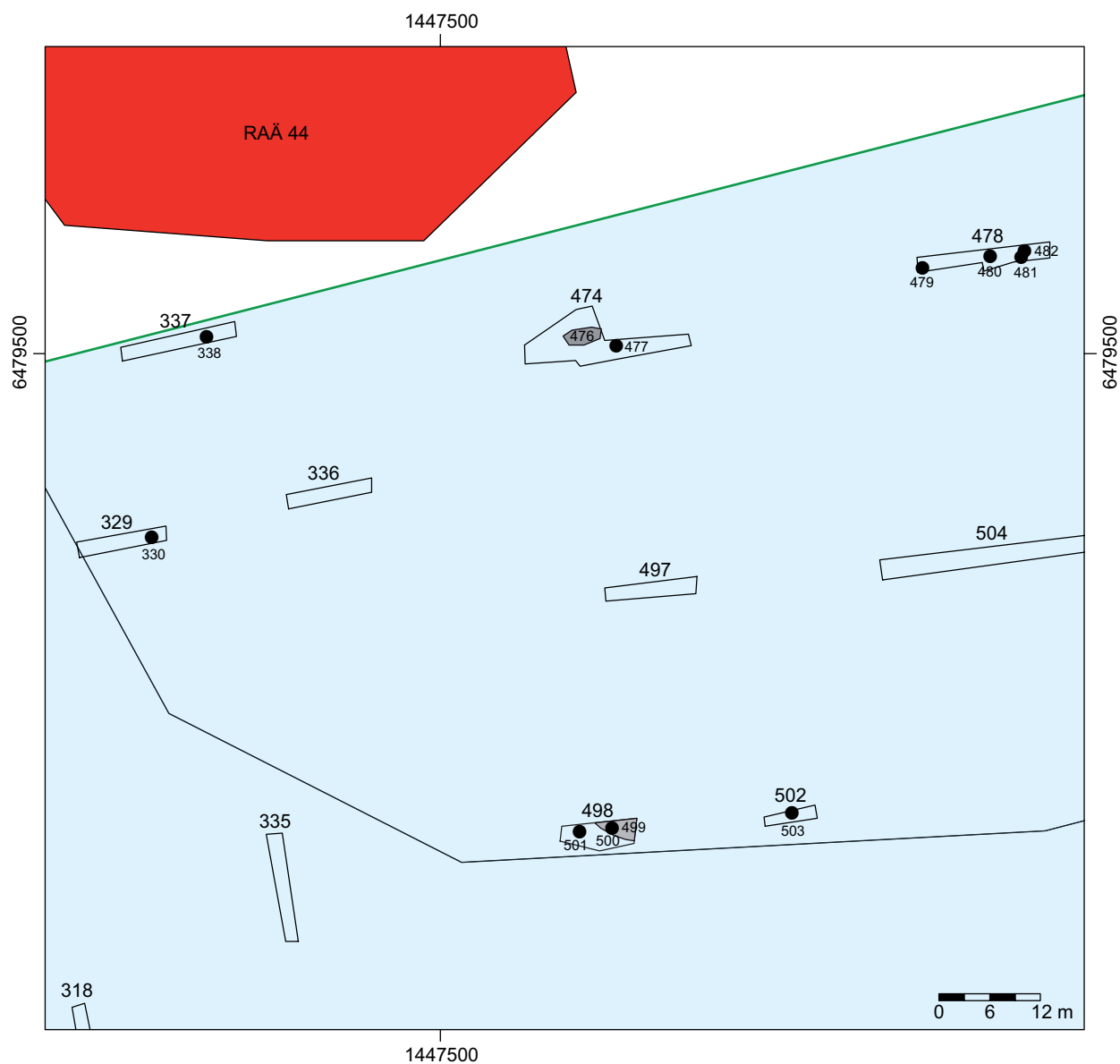
Anläggningsplan. Skala 1:800.

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
333	334	Dike	0,35 m brett.
337	338	Mörkfärgning	Sannolikt rund, minst 0,90 m.
388	389	Mörkfärgning	Rund, 0,30 m i diam.
390	391	Mörkfärgning	Rund, 0,35 m i diam.
	392	Mörkfärgning	Rund, 0,35 m i diam. Något otydlig i plan. Begränsas av sten.
393	394	Dike	0,35 m brett.
395	396	Mörkfärgning	Rund, 0,40 m i diam.
	397	Mörkfärgning	Oval, minst 0,70x0,70 m. I ytan fanns tegel.
	398	Mörkfärgning	Oval, 0,50x0,30 m. I ytan fanns porslin.
	399	Dike	0,90 m brett. Skär A400.
	400	Dike	0,35 m brett. Skär A399.

Anläggningsplan. Skala 1:2 000.

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
403	404	Mörkfärgning	Oval, 0,15x0,30 m.
	405	Mörkfärgning	Sannolikt rund, 0,45 m i diam. Inslag av kol.
406	407	Mörkfärgning	Rund, 0,30 m i diam.
	408	Dike	0,20 m brett.
	409	Mörkfärgning	Rund, 0,30 m i diam.
410	411	Dike	0,60 m brett.
412	413	Mörkfärgning	Oval, 0,40x1,40 m.
	414	Mörkfärgning	Oval, 0,20x0,30 m.
415	416	Dike	0,20 m brett.
	417	Mörkfärgning	Sannolikt rund, minst 2,50-3,00 m i diam. 0,10-0,25 m stora stenar.
	418	Dike	0,25 m brett. Skär A417.

Anläggningsplan. Skala 1:800.

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
415	419	Mörkfärgning	Rund, 0,80 m i diam.
	420	Dike	0,35 m brett.
422	423	Mörkfärgning	Oval, 0,50x0,80 m.
	424	Mörkfärgning	Sannolikt rund, minst 0,30x0,40 m.
425	426	Dike	0,40 m brett. Delvis stenfyllt.
	427	Mörkfärgning	Oval, 0,10x0,20 m.
	428	Mörkfärgning	Rund, 0,20 m i diam.
429	430	Dike	0,35 m brett.
	431	Mörkfärgning	Oregelbunden, 0,20x0,40 m.
	433	Mörkfärgning	Oval, 0,30x0,40 m.
433	432	Mörkfärgning	Oregelbunden, 0,20x0,30 m.
434	435	Mörkfärgning	Sannolikt oval, minst 0,60x0,80 m.
	436	Mörkfärgning	Oval, 0,15x0,30 m.
	437	Mörkfärgning	Sannolikt oval, minst 0,50x0,60 m.
439	440	Mörkfärgning	Sannolikt oval, minst 0,45x0,70 m.
441	442	Mörkfärgning	Oval, 0,30x0,40 m.
	443	Mörkfärgning	Rund, 0,60 m i diam.
474	476	Stenpackning med kantkedja	0,10-0,25 m stora stenar. Antydning till flera skikt med sten. Brända ben (ej tillvaratagna) påträffades i dumphögen. Tolkning: grav (1).
	477	Mörkfärgning	Oval, 1,00x0,70 m. Brungrå. Inslag av kol och sot, ett par skärviga stenar.
478	479	Stenar, natur	
	480		Kol- o sotfläckigt. Okänd begränsning.
	481	Mörkfärgning	Rund, 0,30 m i diam. Brungrå.
	482	Mörkfärgning	Minst 0,60 m i diam. Brungrå.
483	484	Mörkfärgning	Minst 0,60x0,50 m. Gråbrun.
	485	Stensamling	0,70x0,50 m. 0,10-0,13 m stora stenar, enstaka skörbrända och skärviga stenar. Tolkning: Stenskott stolphål eller grav?
	486	Mörkfärgning	Minst 1,50x0,70 m. Ljusbrun.
	487	Mörkfärgning	Minst 1,20x0,50 m. Ljusbrun.
	488	Kulturlager?	
489	490	Mörkfärgning	Rund, 0,30 m i diam. Brungrå.
	491	Mörkfärgning	Minst 0,80 m i diam. Brun.
	492	Mörkfärgning	Rund, 0,30 m i diam.
	493	Dike	0,20 m brett.
494	495	Kantkedja?	Stenrad med 0,20-0,40 m stora stenar.
	496	Dike	
498	499	Stenpackning	0,10-0,20 m samt 0,25-0,40 m stora stenar. Vid framrensning av stenpackning påträffades brända ben och fragmentarisk bevarad keramik. Tolkning: grav (2).
	500	Brända ben, keramik	
	501	Mörkfärgning	Minst 0,70-1,00 m. Brungrå, sotig.
502	503	Stensamling	Eventuell stenpackning. Schaktningsarbetet avbröts när en större mängd stenar framkom. 0,10-0,15 m stora stenar. Tolkning: grav ? (3).
506	507	Mörkfärgning	Oval, 0,60x1,00 m. Mörk gråbrun, ev sotblandad.
508	509	Dike	0,25 m brett.
	510	Dike	0,40 m brett.
	511	Mörkfärgning	Oval, 0,55x0,60 m.
512	513	Mörkfärgning	Rund, 0,50 m i diam.
514	515	Mörkfärgning	Rund, 0,20 m i diam.

Grav 1 (A476). Foto (mot N) Rickard Lindberg, ÖLM.

Grav 1 (A476). Foto (mot V) Rickard Lindberg, ÖLM.

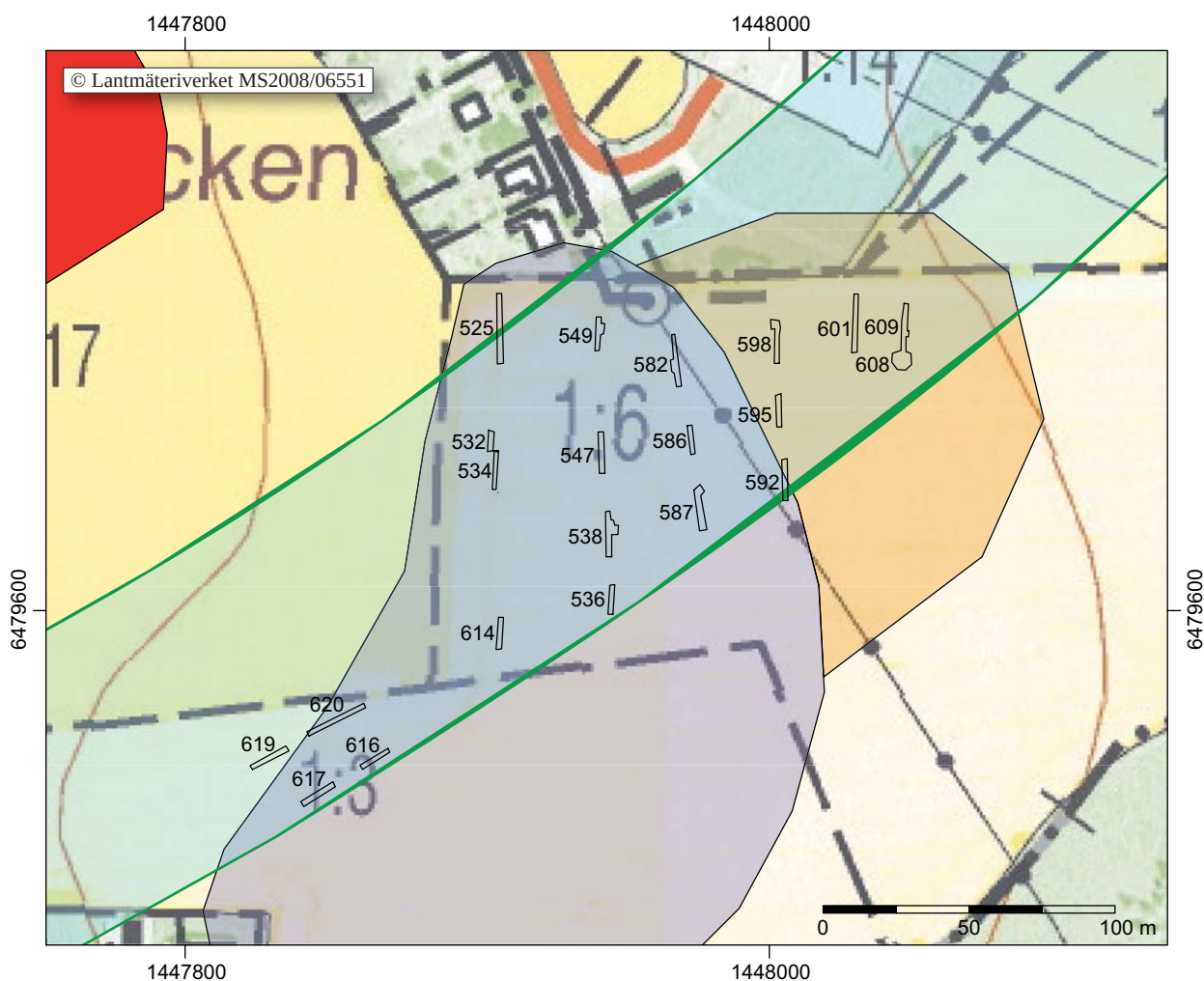
Objekt 4 (f d Vadstena Objekt 1)

Beskrivning: Vid 1997 års utredning bedömdes objektet vara ca 4 ha stort. I samband med den kompletterande fältinventeringen 2008 utvidgades objektet i nordöst med ca 1 ha. Den aktuella utredningskorridoren berör enbart 2 ha av objektet.

Resultat: Totalt öppnades 19 sökschakt med en sammanlagd längd på 500 m. Schakten var 1,20 m breda och 0,3-0,4 m djupa. Inom objektet framkom 21 mörkfärgningar, vilka tolkats som stolphål, härdar och gropar. I två intilliggande schakt, i objektets östra del, påträffades ett kulturlager. Lagret bestod av mörk gråbrun, humös sandig lera med enstaka kolstänk, skärvig och rundad sten (0,05-0,15 m stora). I anslutning till kulturlagret framkom en yta med stora mängder sten. Huruvida stenansamlingen är naturlig eller inte kunde inte avgöras vid utredningstillfället.

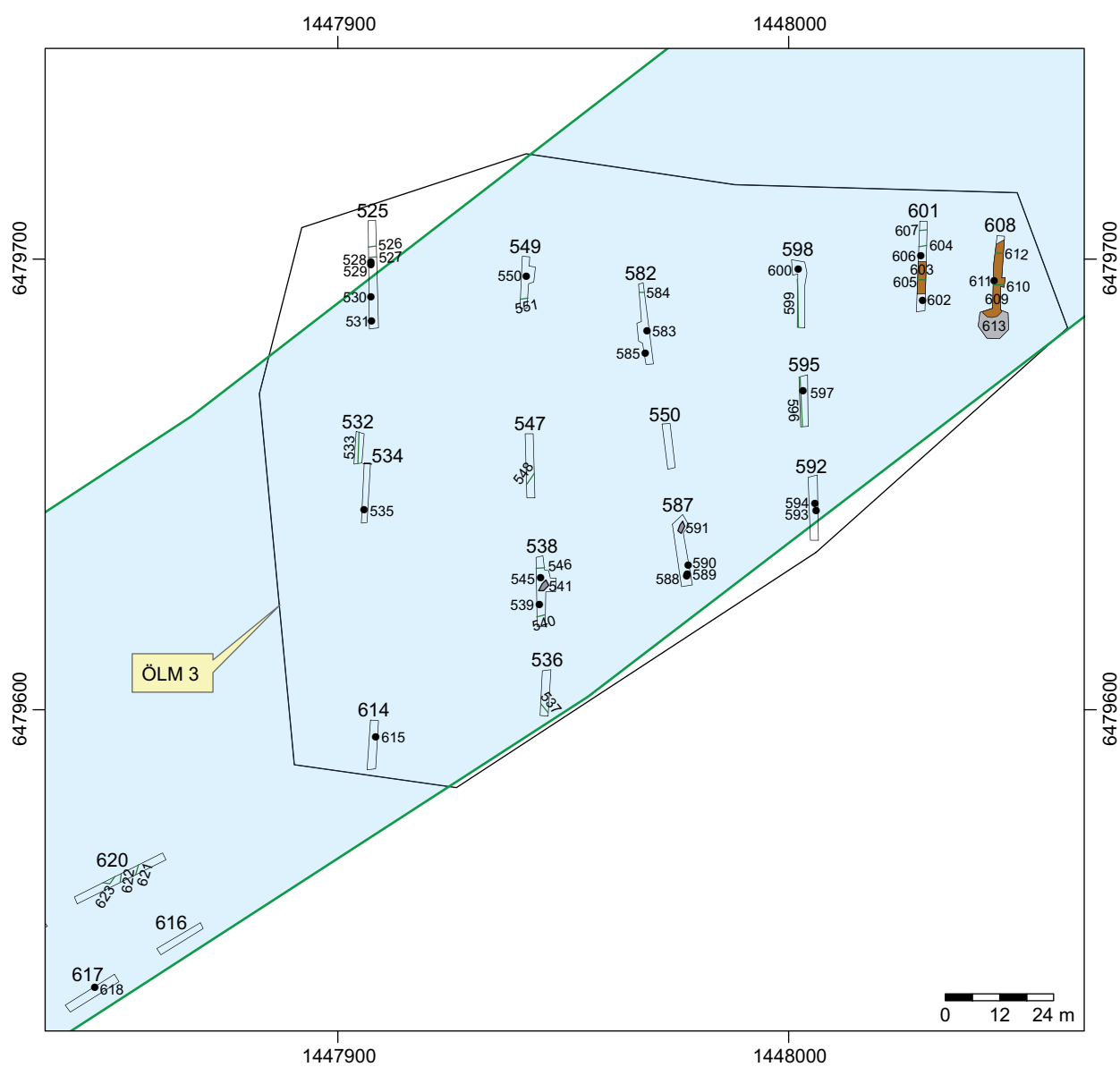
Fynd: Kvartsavslag (F7)

Åtgärdsförslag: Arkeologisk förundersökning (ÖLM 3).

Schaktplan. Skala 1:2 500.

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
525	526	Dike	
	527	Dike	
	528	Mörkfärgning	Oval, 0,40x0,30 m. Ljus brungrå, enstaka kolstänk.
	529	Mörkfärgning	Rund, 0,14 m i diam. Ljus brungrå.
	530	Mörkfärgning	Oval, 0,53x0,28 m. Brungrå.
	531	Mörkfärgning	Oval, 0,70x0,47 m. Mörk gråbrun. Mörkare i mitten (0,33x0,47 m), enstaka kolbitar.
532	533	Dike	
534	535	Mörkfärgning/kulturlager?	Sista m i schaktet mörkbruna fläckar. Inga tydliga gränser. Sten 0,05-0,10 m. Kolstänk, tegelfnyk, brända ben.
536	537	Dike	

Anläggningsplan. Skala 1:1 500.

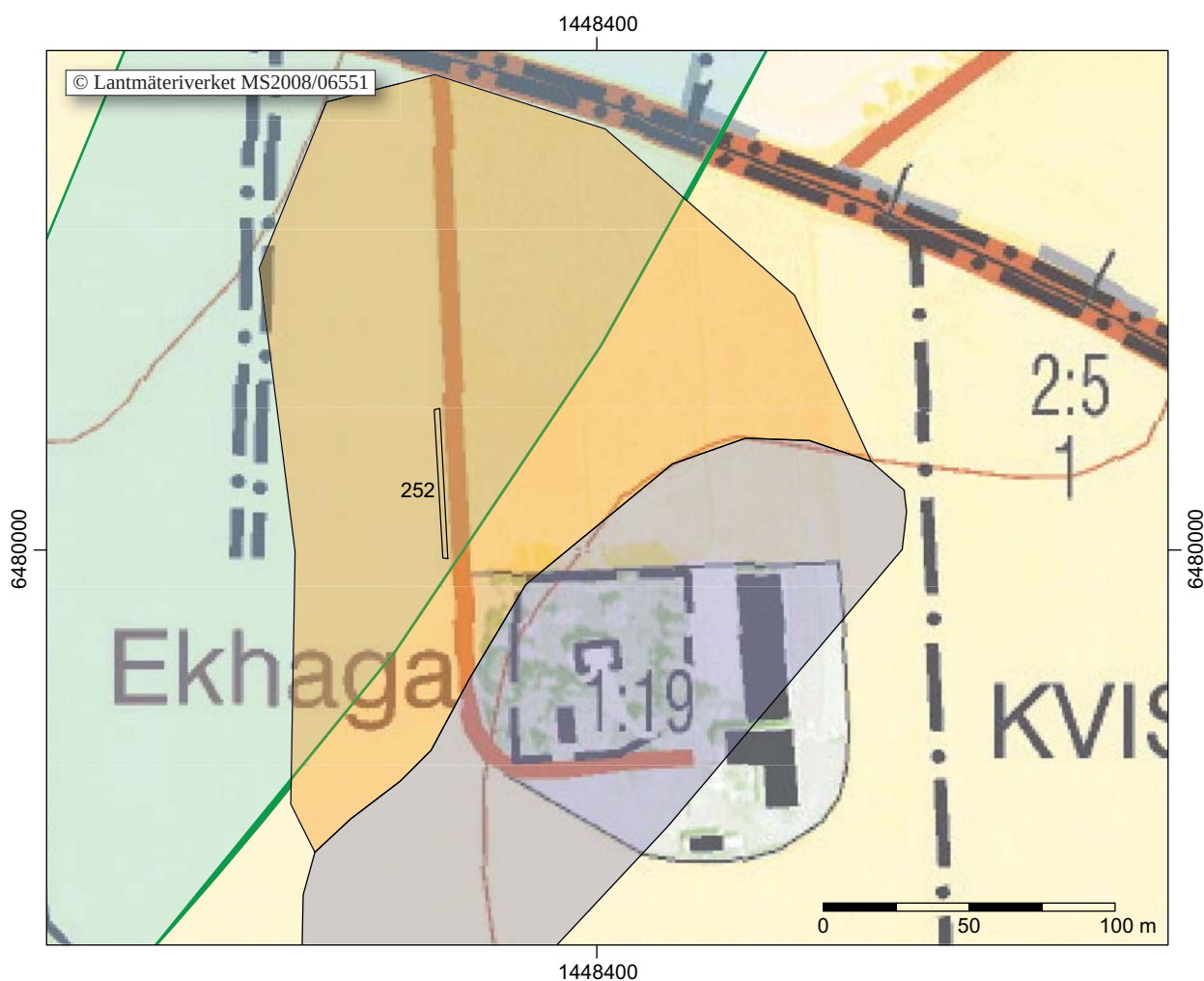
Schakt	Id	Typ	Beskrivning
538	539	Mörkfärgning	Minst 1,00x0,50 m. Ljus brungrå, en större sten.
	540	Dike	
	541	Härd?	Oregelbunden (nyckelhålsform), 1,80x0,90 m. Mörk svartgrå, sot och enstaka kolbitar. Småsten och enstaka 0,10-0,20 m stora stenar.
	545	Mörkfärgning	Minst 1,40x0,80 m. Brungrå, sotig.
	546	Dike	
547	548	Stenrad	Sannolikt stenfyllt dike. 0,20-0,40 m stora stenar.
549	550	Mörkfärgning	Oregelbunden oval, 1,30x0,70 m. Brungrå, sotig med 0,05-0,15 m stora stenar.
	551	Dike	
582	583	Recent stolphål?	Stensamling med 0,40-0,50 m stora stenar.
	584	Dike/kulturlager?	Stråk med mörk gråbrun lera, enstaka kol och sot, enstaka 0,10-0,15 m stora stenar.
	585	Recent stolphål?	Stensamling med 0,20-0,40 m stora stenar.
587	588	Stolphål?	Rund, 0,40 m i diam. Brungrå lera, enstaka 0,05-0,10 m stora stenar.
	589	Mörkfärgning	Rund, 0,34 m i diam. Brungrå lera.
	590	Mörkfärgning	Oval, 0,70x0,50 m. Gråbrun lera. Skörbrända stenar.
	591	Härd	Oval, 1,60x1,10m. Kol och sot samt skärviga och skörbrända stenar, 0,05-0,15 m stora.
592	593	Mörkfärgning	Minst 0,60x0,20 m. Gråbrun lera, med 0,20 m stora stenar.
	594	Mörkfärgning	Rund, 0,38 m. Brungrå lera.
595	596	Dike	
	597	Stolphål?	Rund, 0,22 m. Brungrå lera. Grävd: 0,07 m djup. Rundad botten.
598	599	Dike	
	600	Recent stolphål?	Stensamling med 0,30-0,40 m stora stenar. Hör ev ihop med täckdike.
601	602	Recent stolphål?	Stensamling om tre, 0,25 m stora stenar.
	603	Kulturlager	Mörk brungrå humös, sandig lera. Ev svagt sotig. Enstaka kolstänk, småsten (0,05 m) och skärvig sten (0,15 m).
	604	Dike	
	605	ev dike	0,70 m brett.
	606	Mörkfärgning	Rund, 0,40 m i diam. Brungrå.
	607	Dike	
608	609	Kulturlager	Se A603, dock något mer småsten/grus (5-10mm).
	610	Dike	
	611	Sten	0,50 m stor.
	612	Dike	
	613	Stensamling?	Stora mängder sten, 0,05-0,10 m, enstaka större, 0,30-0,50 m stora stenar. Naturligt? Röjd sten? Kulturlagrets A609 begränsning sammanfaller med stenförekomsten.
614	615	Mörkfärgning	Oregelbunden rund. Minst 1,00 m stor. Ljusgrå lera.
617	618	Mörkfärgning	Rund, 0,50 m i diam. Brungrå lera.
620	621	Dike	Fynd av kritpipa och modern skiftnyckel.
	622	Dike	
	623	Grop?	Minst 2,60x0,90 m stor. Ljusgrå lerig sand. Sannolikt recent.

Objekt 5

Beskrivning: Objektet är en utökning av objekt 3 i 1997 års utredning. Den totala ytan är 2 ha varav ca 1,8 ha berördes av utredningen. Platsen, som idag utgörs av åker- och hagmark, bedömdes som ett lämpligt boplatsläge.

Resultat: Vid utredningstillfället var åkermarken sådd. För att minska skadorna öppnades ett längre sökschakt. Schaktet var 75 m långt, 1,20 m brett och 0,4 m djupt. Dessutom gjordes en ytinventering av åkerytan. Inget av arkeologiskt intresse framkom.

Åtgärdsförslag: Inga vidare arkeologiska insatser.

Schaktplan. Skala 1:2 500.

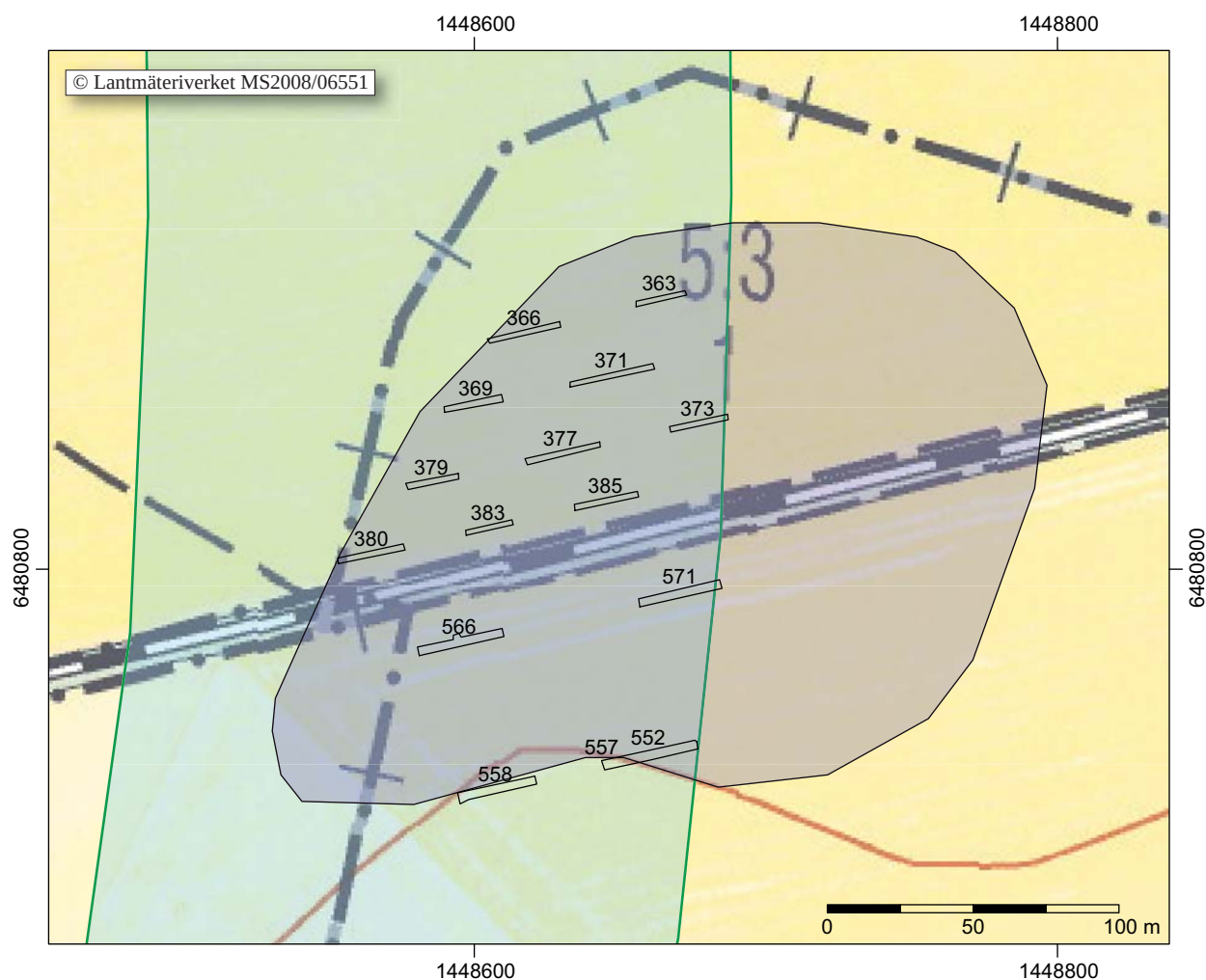
Objekt 6 (f d S:t Per Objekt 1)

Beskrivning: Objektet är ca 4 ha stort varav 2 ha berörs av den aktuella vägsträckningen. Området är beläget på en förhöjning och har bedömts som ett boplatssläge. I närområdet finns flera registrerade gravar, RAÄ 11-13 (Vadstena stad) och RAÄ 4 och 15 (S:t Per socken). Genom objektet går en museijärnväg i öst-västlig riktning.

Resultat: Totalt öppnades 14 sökschakt med en sammanlagd längd på 660 m. Schakten var mellan 1,20 och 2,40 m breda och 0,3 m djupa. Norr om järnvägen påträffades ett fåtal mörkfärgningar. Merparten av dem bedömdes vara recenta. Söder om järnvägen påträffades 19 anläggningar varav tre var större härdar. Övriga mörkfärgningar bedömdes som stolphål och gropar. I ett av schakten fanns en större stensamling/stenpackning. Stenarna, som var 0,20-0,25 m stora, låg väl avgränsade inom en diameter om 2,5 m. Lämningen tolkas som en, delvis sönderplöjd, stensatt grav. En rektangulär mörkfärgning (1,8x0,55m) har i sammanhanget bedömts vara en möjlig skelettgrav.

Fynd: Keramik (F2)

Åtgärdsförslag: Arkeologisk förundersökning (ÖLM 4).

Schaktplan. Skala 1:2 500.

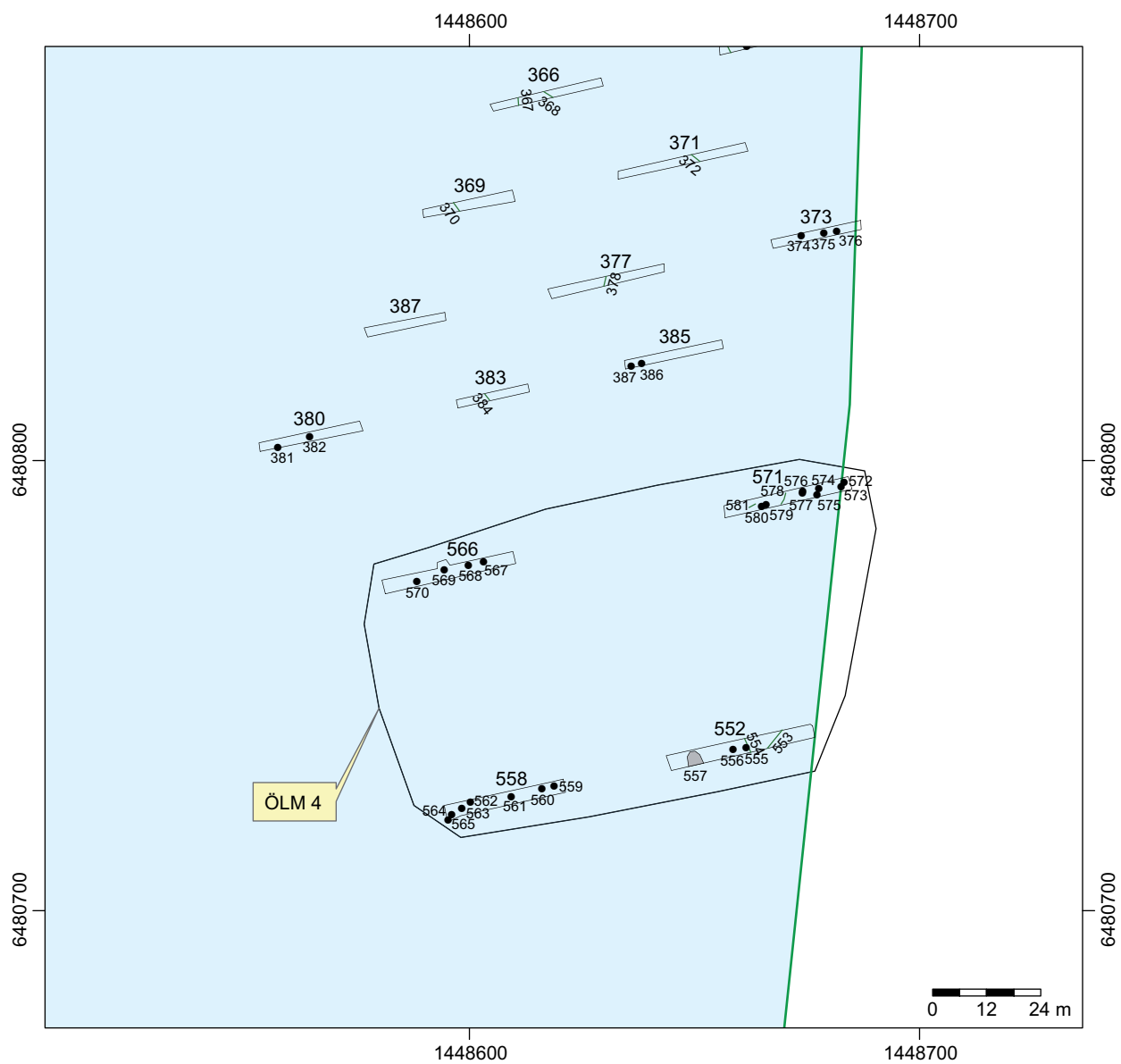

*Objekt 6 norr om museijärnvägen. I bakgrunden syns Kvissberg gård.
Foto (mot NV) Emma Karlsson, ÖLM.*

*Objekt 6 söder om museijärnvägen. I träddungen till höger ligger gården Huvudstad.
Foto (mot SO) Emma Karlsson, ÖLM.*

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
363	364	Stenpackning	Minst 2,50x2,00 m stor. 0,05-0,25 m stor sten.
	365	Dike	0,35 m brett.
366	367	Dike	0,60 m brett.
	368	Dike	0,40 m brett.
369	370	Dike	0,50 m brett.
371	372	Dike	0,35 m brett.
373	374	Mörkfärgning	Sannolikt oval, minst 0,60x0,90 m.
	375	Mörkfärgning	Sannolikt oval, minst 1,40x0,60 m.
	376	Mörkfärgning	Sannolikt oval, minst 0,90x2,00 m.
377	378	Dike	0,80 m brett.
380	381	Mörkfärgning	Rund, 0,60 m i diam.
	382	Mörkfärgning	Rund, 0,30 m i diam.
383	384	Dike	0,45 m brett.

Anläggningsplan. Skala 1:1 500.

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
385	386	Mörkfärgning	Oval, 0,25x0,40 m.
	387	Mörkfärgning	Minst 2,00x2,00 m.
552	555	Mörkfärgning	Oval, 0,30x0,25 m. Mörk brungrå.
	556	Mörkfärgning	Oval, 0,20x0,10 m. Mörk gråbrun.
	557	Stenpackning	Överlag gles, men tätare i vissa partier. 0,20-0,25 m stora stenar, enstaka 0,05-0,10 m stora. Tolkning: grav?
	553	Dike	
	554	Dike	
558	559	Mörkfärgning	Oval, 0,37x0,21 m. Brungrå siltig lera.
	560	Mörkfärgning	Oval, 0,36x0,28 m. Brungrå lera.
	561	Mörkfärgning	Oval, 0,18x0,12 m. Brungrå lera.
	562	Mörkfärgning	Oval, 0,62x0,50 m. Brungrå lera, enstaka 0,05-0,10 m stora stenar. Fynd av kera- mik.
	563	Mörkfärgning	Oval, 0,26x0,20 m. Brungrå lera.
	564	Mörkfärgning	Oval, 0,36x0,28 m. Brungrå lera.
	565	Härd	Oval, 0,95x0,70 m. Kol och sot, enstaka mindre stenar.
566	567	Mörkfärgning	Minst 0,90x0,80 m. Gråbrun lera, flera 0,20 m stora stenar i kanten. Naturlig?
	568	Stolphål	Rund, 0,18 m i diam. Brun silt. Grävd: 0,08 m djup.
	569	Härd	Oval, 1,05x0,80 m. Sot, kol, skörbrända stenar, enstaka skärviga, 0,05 m stora.
	570	Mörkfärgning	Oval, 0,33x0,29 m. Brungrå lera.
571	572	Stolphål	Oval, 0,30x0,22 m. Brungrå lerig sand. Grävd: 0,10 m djup. Plan botten.
	573	Stolphål	Rund, 0,16 m i diam. Brungrå lerig sand. Grävd: 0,05 m djup. Plan botten.
	574	Mörkfärgning	Minst 1,20x0,70 m. Brun kompakt lerig sand.
	575	Mörkfärgning	Minst 0,83x0,45 m. Sotig ljus brungrå lera, enstaka 0,08 m stora stenar.
	576	Härd	Svartgrå sotig lera.
	578	Dike ?	
	577	Mörkfärgning	Oval, 0,60x0,50 m. Eventuellt del av A575. Ljus brungrå, lerig sand.
	579	Mörkfärgning	Rund, 0,35 m i diam. Brungrå lera, enstaka kolstänk.
	580	Mörkfärgning	Oval, 0,60x0,40 m. Brungrå lera, enstaka kolstänk.
	581	Mörkfärgning	Rektangulär, 1,80x0,55 m stor mörkfärgning. Brungrå sandig lera, enstaka små stenar och kolstänk. Tolkning: grav?

En gles stenpackning har tolkats som en möjlig grav (A 557). I träddungen, knappt 300 m söder om schaktet, finns flera registrerade gravar (RAÄ 11-13, Vadstena stad).

Foto Emma Karlsson, ÖLM.

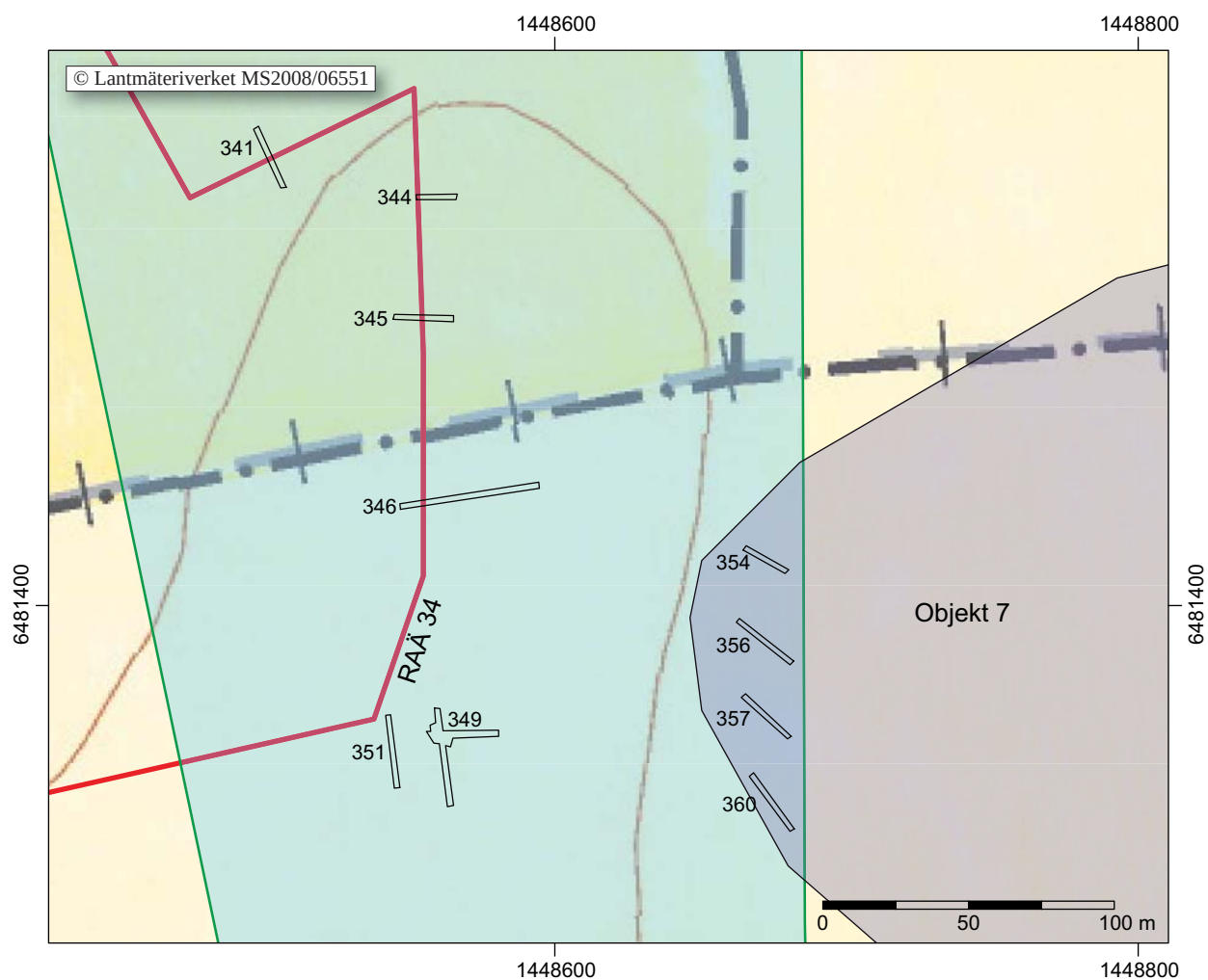
Objekt 7 (f d Vadstena Objekt 4)

Beskrivning: Objektet är ca 7 ha stort varav 3 500 m² berörs av den aktuella vägsträckningen. Området är beläget på en flack förhöjning och har bedömts som ett boplatssläge.

Resultat: Totalt öppnades 4 sökschakt med en sammanlagd längd på 130 m. Schakten var 1,20 m breda och 0,3 m djupa. Inom ytan framkom två mörkfärgningar, vilka bedömdes vara sentida.

Åtgärdsförslag: Inga vidare arkeologiska insatser

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
350	362	Mörkfärgning	Rund, 0,35 m i diam.
354	355	Recent stolphål	Rund, 0,70 m i diam. Brun humös sand/silt. Grävd: 0,30 m djup.
357	358	Dike	0,20 m brett.
	359	Dike	0,30 m brett.
360	361	Dike	0,30 m brett.

Schaktplan. Skala 1:2 500.

RAÄ 34 (S:t Per socken)

Lämningsstyp: Färdväg

Antikvarisk status: Uppgift om

Beskrivning: Plats för äldre vägsträckning, 800-900 m lång, enligt 1771 års karta över Östra Starby.

Resultat: Totalt öppnades 7 sökschakt med en sammanlagd längd på 315 m. Schakten var 1,20 m breda och 0,3 m djupa. Inget av arkeologiskt intresse framkom.

Åtgärdsförslag: Inga vidare arkeologiska insatser.

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
341	342	Dike	0,55 m brett.
	343	Grop/stolphål	Rund 0,75 m i diam. 0,3 m djupt. Brunsvart silt/sand m kol. Mindre grop/större stolphål.
346	347	Dike alt k-lager?	Mörk, sotig 0,80 m bred mörkfärgning. Oklar begränsning. Sannolikt täckdike. Ev kulturlager.
348	348	Mörkfärgning	Sannolikt oval, minst 2,00x1,00 m.
349	350	Dike	Stenpackning, oregelbunden 4,00x7,00m stor. 0,10-0,40 stor sten. Delvis grävd. Tolkas som del av dike (A353).
	353	Dike	Sannolikt samma som A352.
351	352	Dike	0,60 m brett.

RAÄ 22 (S:t Per socken)

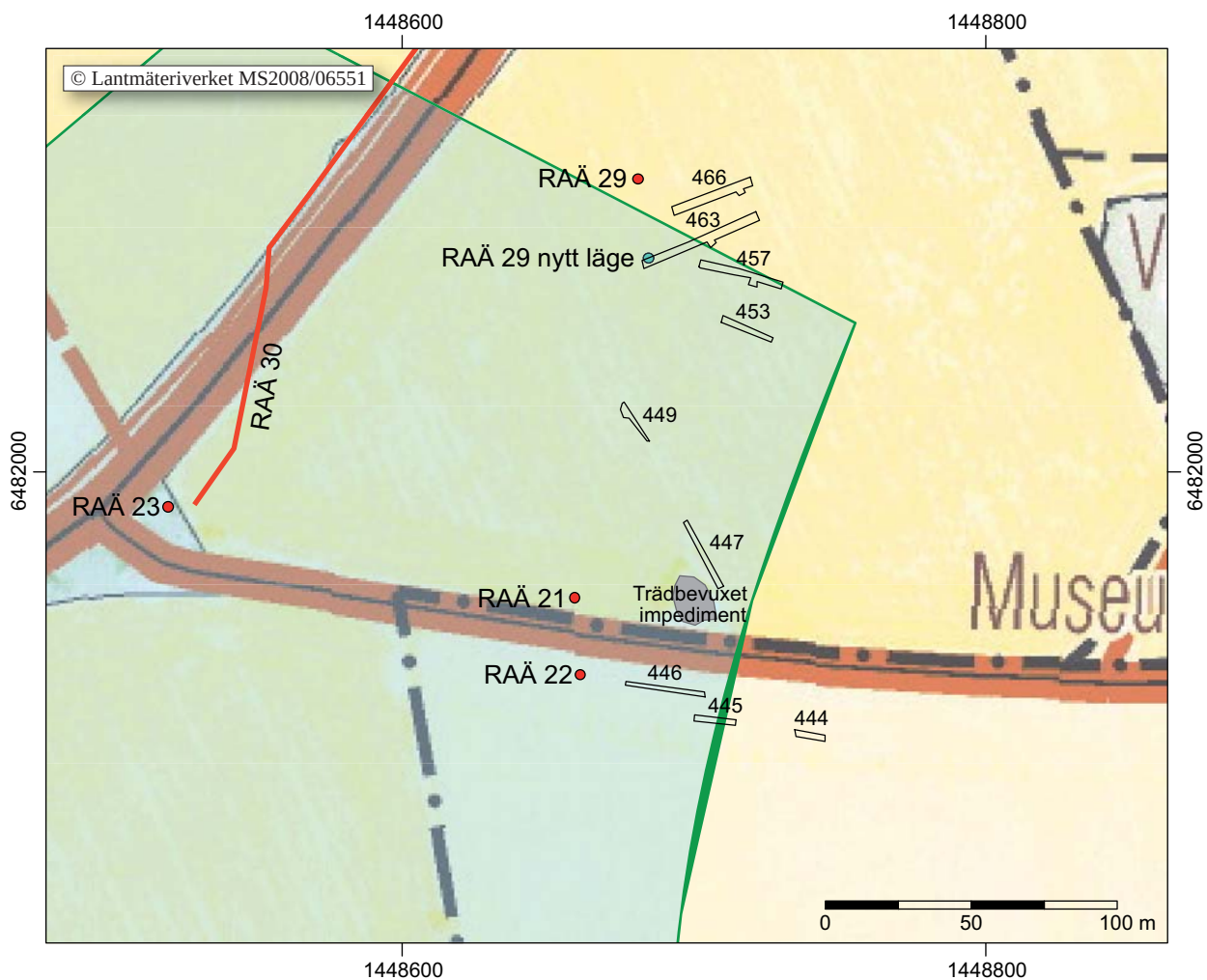
Lämningsstyp: Lägenhetsbebyggelse/torp

Antikvarisk status: Uppgift om

Beskrivning: Plats för torp kallat Galgetorpet/Galgtorp. Markerat på flera kartor från perioden 1771-1809 (D91-14:1, D91-4:2, D91-4:3, D91-6:4, 05-STP-20).

Resultat: Totalt öppnades 3 sökschakt med en sammanlagd längd på 75 m. Schakten var 1,20 m breda och 0,3 m djupa. Inget av arkeologiskt intresse framkom.

Åtgärdsförslag: Inga vidare arkeologiska insatser.

Schaktplan. Skala 1:2 500.

RAÄ 29 (S:t Per socken)

Lämningstyp: Avrättningsplats

Antikvarisk status: Uppgift om

Beskrivning: Platsen anges som "Galgeplatz" på karta upprättad 1723 (05-VAD-5, jfr D91-6:3).

Resultat: Totalt öppnades 6 sökschakt med en sammanlagd längd på 160 m. Schakten var mellan 1,20 och 2,40 m breda samt 0,25-0,35 m djupa. I området framkom 2 härdar och 17 mörkfärgningar, vilka har tolkats som möjliga stolphål och gropar. Lämningarna har, med viss reservation, bedömts som boplatzlämningar då de även kan vara spår efter konstruktioner vid avrättningsplatsen. Flera mörkfärgningar hade exempelvis humusblandad jordfyllning, vilket är karaktäristiskt för sentida anläggningar. I schakten framkom inte några spår efter gravar.

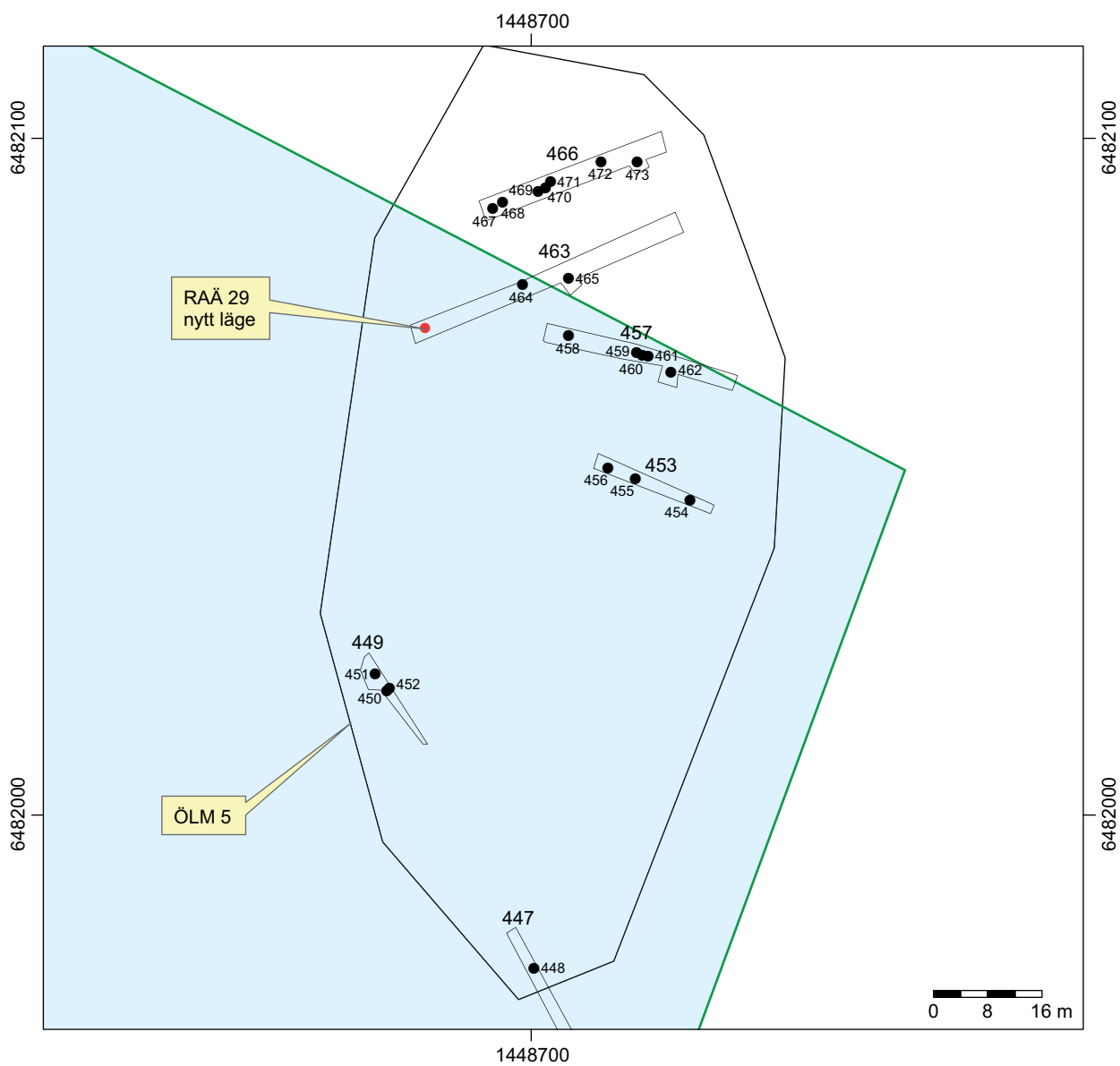
Anmärkning: Stora delar av utredningsområdet var vid utredningstillfället vattensjukt. Trots att schakten lades på höjdparter kom delar av dem snabbt att vattenfyllas. Dessutom kunde sökschakt inte tas upp inom området för det "impediment" som pekats ut i den kompletterande kartstudien. Ytan sammanföll med en sänka som vid undersökningstillfället var vattenfylld. Sannolikt är det av denna anledning som området markerats som obrukad på den historiska kartan. Detta behöver dock inte utesluta att det finns gravar inom området då avrättade personer ofta begravdes i våtmarker.

Åtgärdsförslag: Arkeologisk förundersökning (ÖLM 5).

Platsen för avrättningsplats RAÄ 29 (S:t Per socken) mot sydost.

Foto Emma Karlsson, ÖLM.

Anläggningsplan. Skala 1:1 000.

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
447	448	Mörkfärgning	Oval, 1,25x0,70 m. Brun, enstaka stenar.
449	450	Mörkfärgning	Oval, 1,15x0,95 m. Brungrå, enstaka stenar 0,20-0,30 m stora.
	451	Mörkfärgning	Oval, 0,30x0,20 m. Gråbrun.
	452	Mörkfärgning	Oval, 0,35x0,25 m. Gråbrun.
453	454	Mörkfärgning	Oregelbunden, ca 0,50 m i diam.
	455	Mörkfärgning	Oval, 0,65x0,45 m. Brungrå.
	456	Mörkfärgning	Sot- och kolfläck.
457	458	Mörkfärgning	Rund, 0,25 m i diam. Gråbrun.
	459	Mörkfärgning	Oval, 0,40x0,30 m. Gråbrun.
	460	Mörkfärgning	Oval, 0,30x0,25 m. Gråbrun. Ev obrända ben.
	461	Mörkfärgning	Oval, 0,40x0,25 m. Gråbrun.
	462	Härd	Oval, 1,20x1,10 m. Svart. Kol och sot, enstaka skörbränd och skärvig sten. Alt stolphål?
463	464	Stolphål?	Rund, ca 0,80 m i diam. Gråbrun humös. Grävd: 0,70 m djup. Rundad.
	465	Mörkfärgning	Rund, 0,50 m i diam. Gråbrun. Mkt vatten!
466	467	Mörkfärgning	Oval, 0,40x0,25 m. Något otydlig i plan. Brungrå.
	468	Mörkfärgning	Oval, 0,60x0,45 m. Gråbrun.
	469	Mörkfärgning	Oval, 0,40x0,50 m. Brungrå.
	470	Berg i dagen	Söder om finns flera större stenar.
	471	Härd?	Rund, ca 0,50 m i diam. Sot och kol.
	472	Mörkfärgning	Oval, 0,70x0,25m. Brungrå.
	473	Mörkfärgning	Oval, 0,85x0,55m. Brungrå.

RAÄ 53 (Vadstena stad)

Lämningstyp: Färdväg

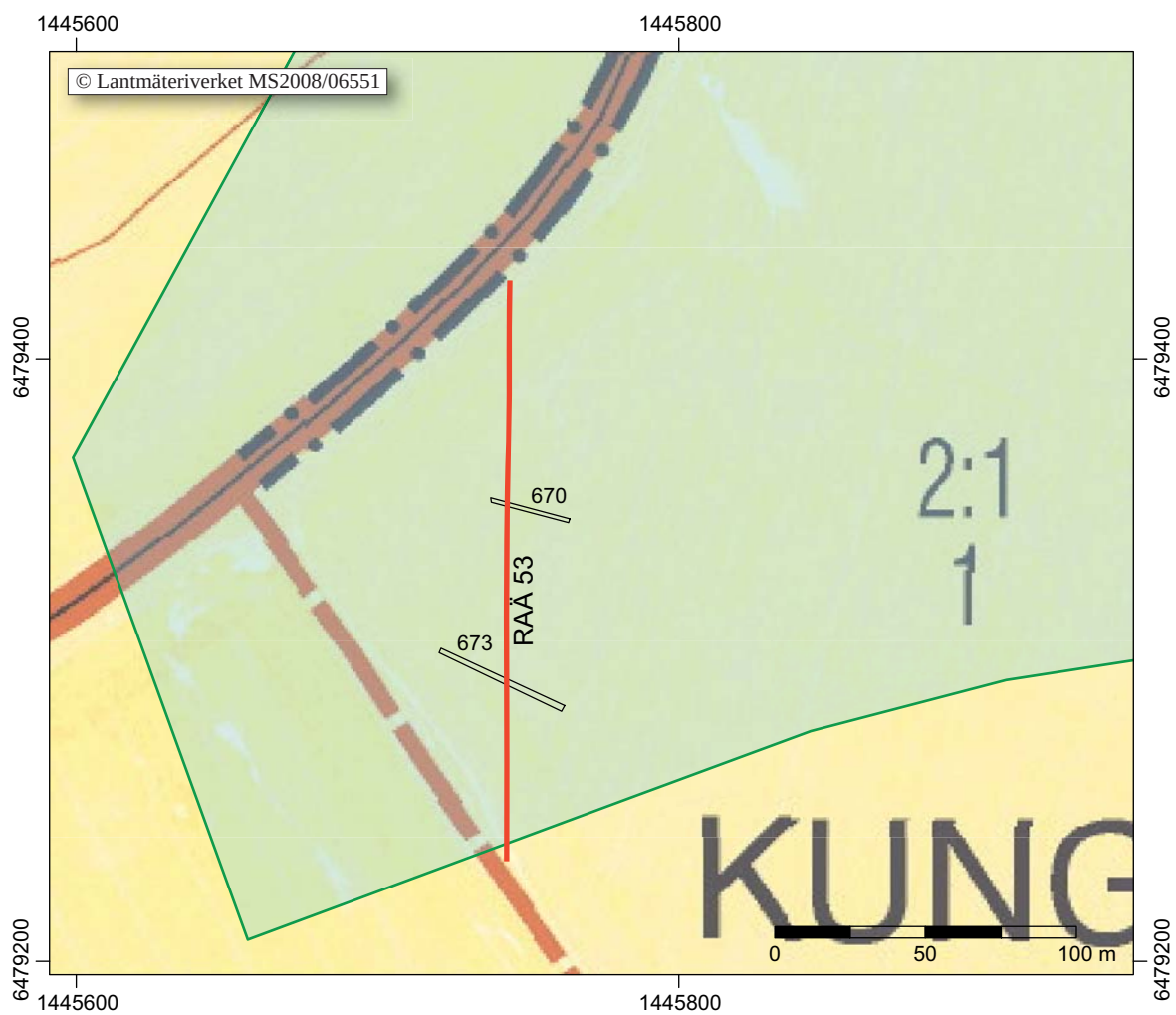
Antikvarisk status: Uppgift om

Beskrivning: Plats för äldre vägsträckning, 175 m lång, enligt 1705 års karta över Vadstena.

Resultat: Totalt öppnades 2 sökschakt med en sammanlagd längd på 100 m. Schakten var 1,20 m breda och 0,4 m djupa. Två stråk med mörkare jordlager framkom. De bedömdes inte vara av arkeologiskt intresse.

Åtgärdsförslag: Inga vidare arkeologiska insatser.

Schakt	Id	Typ	Beskrivning
670	671	Mörkfärgning	Väg
	672	Mörkfärgning	Väg

Schaktplan. Skala 1:2 500.

Inför planerad ombyggnation av riksväg 50 vid Vadstena har Östergötlands länsmuseum genomfört en arkeologisk utredning etapp 1 och 2. Uppdragsgivare var Vägverket, Region Sydöst. Undersökningarna genomfördes efter beslut från Länsstyrelsen Östergötland.

Utredningsområdet berörde totalt elva presumtiva fornlämningslägen. Fornlämningar, i form av boplatser och gravar, påträffades på fem av dessa platser. I nära anslutning till utredningskorridoren fanns även, sedan tidigare kända, gravar. Östergötlands länsmuseum bedömer att framtida exploatering vid eller i anslutning till dessa fornlämningar bör föregås av arkeologisk förundersökning.

Beslut om fortsatta arkeologiska åtgärder fattas av Länsstyrelsen Östergötland.